

Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамках угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

793. Dwór Święty przez Jmci X. Mikołaja Kausyna SJ... przez Jana Potockiego, Wojewodzica
Bełzkiego, starosty Guzowskiego z francuskiego na polski przetłumaczony R.P. 1745.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

Баb. 793

№ 793.

IV, E. 34

Rhps. po A. Alvi. O. Smiskun
niecasy ; mabej was toci

2

DWOR SWIETY

Przez Im̃ci Xiędzę Mikołaja Kausyna
Soc: Iesu, rozdzielony na trzy Tomy nowo wydany
z przyczynieniem życia Autora
y różnych Historyj ~ ~ ~ ~

a przez Jana Potockiego Woiewodzica Białz
kiego Starostę Guzowskiego, z Francuzkiego na Pol
ski Przetłumaczony

Roku Pańskiego 1745

DEDICATIO
Illustrissimo ac Excellentissimo
Domino Domino
Comiti Iosepho SAPIEHA
Episcopo Diocesariensi
Coadiutori Vilnensi Referendario M.D.L.
Mæcenati Amplissimo

Illustrissime Domine.

*Postquam tuæ nominis gloria ac rerum gestarum
 magnitudine & excellentia ora Linguas Voces in ap-
 plausus in laudem Tui & Illustrissimo Familie
 Tuæ evocasti, hanc quoque Sanctam Curiam admittere
 non dedigneris. Illustrissime Domine. Non po-
 tui etenim hunc meum vilem & ineptum Laborem*

melius honorabiliusq. Offerre & recomendare, quam
Tibi cui pro totis Parentis Beneficijs ad Vita tempo-
ra obligatus & ligamine sanguinis devinctus. & in
quo omnium Virtutum praeclarissimoq. Scien-
tiam invenitur compendium. Quorumq. Virtutum
Filius Pater & Amulatorq. est iteris dicere per difficile. Sicut
ego tam Praeclaras Animo Tuo inesse Dotes, ut ea proptus
tacere nequeam sed & illud minimè ignoro tam mul-
tis Te praeditum esse, ut unde narrandi initium sim
facturus! ipse ambigam verèq. ne cum multa di-
xerim plurima quae inter Celeberrima & Excelsa sunt
silentio sit opus praeterire, ideo ea tacere proposui ne
quod Honori Tuo debitum omnittam, attamen haec
pauca & vilia pro maximis grato & benevole Animo
Suscipe, & amplecte. Augent Tibi Gloriam Illustris-
simi ex Patre maiores Tui autem Antecessores auget
Indyba

inclita ex Matre Pethunorum Prosapia, ex qua
 quam digni ad decorem universi Orbis præcipue Regni
 Gallie prodierint. Viri, testis vel Ille Illustrissimus
 ac Excellentissimus Franciscus Marchio de Pethu
 ne Legiorum Christianissimi Ordinum Torquatus
 Eques hie vero quantæ perfectonis, Liberalitatis, Dignitatis,
 Pietatisq; fuerit, plena sunt Fastorum anno
 lia. Auget Illustrissima Soror Tua Ludovica Illustrissi
 mi Antoni Potocki Salaboni Pethensis Consors Pra
 ussima, vivum innocentia, bonitatis, omnisq; perfecti
 onis Exemplar hæc præcellis agnatisq; Senatoria:
 Stirpi Potibus omnes Illustrissima Domus sua Pul
 cherias exhibet. Hæc Proclamum Familiarum Orna
 mentum & Decus est pulchram virtutum Speciem
 & colludentem illi Honoris Decorem Domus Sapientia:
 na aufert, ac Polocionum Nomini addit, quod per ve

vetustum ab Origine sua in Gasoflacio vetustif
sima Domus, velut pretiosum monile eandem
reposuit Ludovicam. Addit Decori maius Deus
& Lumen Illustrissimus Michael Sapieha Vena
tor Magna Ducatus Lithvania, Frater Tuus Pra
cissimus, hic Michael qui Patris sui vendicans No
men, eiusdem etiam Heroicas imitatus Actiones
& a principio aetatis suae quidquid Heroicum & Militare
sit illi placuit, quidquid Bellicosum spiravit, id est
in animum venit & inter cetera vita cum Luncheon
in victorias naturam agebat, ut Proavos suos capri
met. Hic in iudicijs Tribunalitjs Iudex Justissimus,
in Senatu Comitiorum Senator Sapientissimus, al
ter Pater prudentior Solone, de quo Lucanus, Omnia
viso Solone vidisti, ita videre Michaelern Sapieha
est spectare omnia quae cumq; in Proavis suis celebrantur
Publionic

5

Sublimia Praeclaros Animos à Praedecessoribus de-
rivans, eosdem in se conservat ac promovet, primamque
ponens sibi Gloriam, ut ex d'quo Praeclsum imite-
tur Progenitorem, & eundem in omni encomiorum
Serie exprimat. Ille in Bellis fortitudine & auda-
cia plus quam magnus Alexander, in Consilijs plus
quam Pericles, in Eloquentia plus quam Cicero, beni-
gnitate & amore Populi plus quam Traianus, ver-
bo concludendo Os Aureum Sarmatia, Cor amorum,
Populi iuste eximieque vocari potest. Pronat Tui Se-
lacia cordis Illustrissimus Alexander Sapientia, Pe-
ros Charissimus, & unicuique animo delectamentum,
Oruditionis prototypum, futurum Familiæ Fulcrum
& Levamen, quem Patria vota expectant, Senatoria
Curules expectant, Ducum clava affectant, nec im-
merito qui Excelsi Parentis Vestigia promens sibi
Pulchrum

pulchram Eruditionis & Scientiarum in se po-
nit, ita ad sublimes Honores accommodum gerit ani-
mum. Pulchra illi in moribus Compositis, Hi-
storiarum & Voluminum avida pertractabis, quod
quid demum optima expectationis inditium est
in se exhibet copiose. Hic bonitatis innocetia atq; pul-
chritudinis vera vivaq; Tua Persona tam in mo-
ribus quam in Scientijs Imago. Posuisti Coronidem
per te ipsum Gloria & Fama Romani Tui, primam
& statem ad vitam Scientijs in pertractandis Libris
occupans illamq; preferens mentem, quae Capita-
na Domus Magnatibus est propria ut Eruditionem
communem tibi faciat & Legat quod imitetur & imi-
tari studeat, quod in praedecessorum Aetate
Lettum reperit. Inte est Maestas Oris, moxum at
temperata Malacia, venustas & Decor morum, Comitatus
erga

L

erga singulos, Humanitas erga omnes, Liberalitas
prodigalitati inimica, opulentiarum Possessionum
provida ac circumsperta cautio, & quod maximum
propria Sapientia Domus; agnataq; Eruditio in Te
Josepho accessit eruditq; super Ceteros. Quid quod
sparsum per Libros & Volumina Bibliotheca in se con-
tinent, id fere integrum vastata memoria possi-
des. Quid quod Ecclesiastica Historia, quid quod profana
Eruditio per multa sparserat id totum in Te uno
legere & audire est, ut merito Collecta Bibliotheca
dici possis. Perquam gratum est tecum inire Collo-
quia, quia per quam Eruditum nihil ex Ore nisi Ver-
borum pondus, nihil ex Sermone prodit nisi quod
antiqua egit Aetas praesens ad Eruditionem accipiat.
Nec mirum quod tanta proferat quia Litione multa
non paucum sibi comparavit ad eloquentiam & dicendum

subsidium, quotidiano Pene more in Singulos Dies vol
vens & revolvens attenta Consideratione Libros. A teneris
siquidem ad Cruditatem & Scientiam excelsos
gerens animos, non iam in mansuetioribus verum
est in severioribus Libris tantum proficit, quantum
miramur nunc Singuli. Si Patria Vota, si Singulorum
Civium Observentur desideria, è quantis hoc vobis
aspirant ut tantos semper proceres videant quatis B.
Illustrissime Domine, Beata est Patria si paces
semper numeraret. Tantum est ab Origine alba descen
dere, hic quippe Sanguis qui è Laterno & Matris Lecte
ae Electa de sumptibus Honoris in Praeclaram descendit
Prolem, eandem sublimavit & exerescere fecit, cuius
nec Origo Latet sed Luce sequente vincitur magnoq
gaudet Celsisae Nepoti, & ut in Sapientiana Prosapia
nihil humile, nihil inglorium appareat, hoc Tu Josepho
efficit

4

effluis magna in se exhibent, cum paria in Prædeces-
soribus Tuis spectaret Orbis. Si vellem plura enucleare
Prosapia Tui Dignitates & merita, idem esset quod Stel-
las inter Marmineas positas numerare, vel abe diffuserum
Fluviorum seculari initia quorum si forte per priam
mamq; Scalagineam quis vestigaverit in Oceanum inci-
dit, ab eodem Vasto sinu primos legendos Papyrus in-
quem ultimi desinunt. Parec ergo Illustrissime Domi-
ne si hoc perscansero & omitto quorum iam sunt ad
implete multorum Feliorum Historia hoc tantum an-
nuens Debitorem Te esse maioribus Tuis quod ab eis
Genus acceperis, illi autem Tibi debent Floriam Farnam
perpetuumq; Honorem, asserendo cum Castiodoro quod
pauciora in Annalium seriis quam in Vestra Domus
Titulis Cognomenta leguntur. Accipe ergo Illustrissi-
me Domine tantis protudentem Laudibus Curiam San-

Panctam & acceptam ne spernas reiciatq; accipe Vile
munus & Laborem, longa autem posteritas Te loquatur
in innumeros Annos hoc Patria, hoc Domus Illustris-
sima tuo Decori, hoc Populi, hoc Subditi, Clientes sensa
guinej à Superis volunt, orant, Precantur, expectant,
& expelunt hoc, & praecipue ego à Dijs immortalibus ob-
seero vovens.

Tandem Sereni Partibus Athenis

Te Pidos addat neu properes citus

Mensis reclinari & faventem

Ambrosia accubuisse divum

Tuisq; Longum vivere moribus

Possent Liventes possit ingens

Cuna Purpure Gij Patres

Ita precor & voveo Tibi Illustrissime Domine

Devotissimus Nepos & Servus

XIĄKA PIERWSZA

o powinnościach Dworskicy y rozney Kadycyi
LUDZI

ktoreg mieć powinni do cnoty Chrzesciańskicy, y o prze-
ciwnosciach ktore się im opponują. ~ ~ ~ ~ ~

DWOR, Y NABOŻENSTWO

nie są sobie przeciwnie. ~ ~ ~ ~ ~

PRZEDMOWA

Dawni Hebrajczyktowie probowali y twierdzili iż między Thronem Kratow Judyjskich y Arko Pańsko nie było tylko jeden mur y Sciana, iżc Dawid jeden zburzył tych Monarchow miał potajemna fortkę przez ktora z Pokoiow swoich wchodził do kościoła Bożego wk

w którym miał poświęcenie w Utrapieniach w Woj-
nach Obrone. Lissa niektórzy i z pożytku swoim -
z Swiata zostawit kluz od tego miejsca Potomstwa
swemu, kluz zaprawde dostrzy nad Ito Cesarzow
Dzymskich, Fortune dostawiac im niby w Wiesz-
nym Dziedziectwie nastawowanie Groty. Achas byt pier-
wszy z między Krotow, który zamknowiszy drzwi, Pabo-
żństwa y Pobożności ktorzy wszem miał wywyższe
na Thron a przede szeroka otworzył swemu nie ste-
siu bramę. I tak tedy miał uszyty sie wszyscy Shenar-
chowie, Książenta, y Lacey Kondycji Ludzie, i do-
wiedrze iest żywiotem Ptaszat, Woda Ryb, Pobożności
Ias wspaniałych y Lacych Dusz, y tych ktorzy siebie -
niechco na Wieki Edradzie y Kondycji Kłamstwa Lada.
Poniewaz ten wybor y wysmienitość Swiabowa kto-
rey Pryney patem iest Dwor, gdzie powimny byt I nay
Lacniejszy

Za nielystszy i najwspanialsze rozumy każdego sta-
 su był po całym świecie obwołany przeciwnikiem
 Cnoty. Przeciesz tedy Laskawy Czytelniku, iż słysza-
 łeś bych którzy o praktykujących Dworludziach mo-
 wio, iż Polityka Dworska y sam Dwór nie jest nic
 innego, tylko Zamieszanie wliernościach: do kbow-
 go ani Stojce, ani Obroty Niebieskie żadnego nie-
 maia przysięgu. Przeciesz iż to jest młyn św. staro-
 dawny ustawicznej mocy, w którym Ludzie przykwi-
 iako będąc przymuszeni są ustawnie młyniński obra-
 cać kamień. Przeciesz iż to jest więzienie w którym
 niewolnicy zlotymi są smitey y swobodney niewoli
 przykwi (Ancecharni) z swoich turturey meczeństwo
 wielką sobie czynią Chwalc. Przeciesz iż to jest miej-
 sce na którym zaradliwe rosną Ziola, z których wey-
 rzenia Ludzie wgtowe zachodzo, których powrońcie

jest zapalcywością, których kolor nie jest nie innego -
tylko dym, korzenie zaś y brzegi ostabnie przepaścią.
Dzeczest iż Dwor jest Domem Cyryusza w którym
Ludzie y rozumne kracatury, w nierozumne y dżiki
transformuiose bestie, gdzie bawsty okropnym od
zywaiosie, rykiem, swy strasnym ryza głosem, by
sany wzajemne sobie a smiertelne Ładnia rany,
gastiny Łasaliwie gwałtu, bazylistki strasliwym
y truszącym śmierć przyrostu spoysteriem. Dze
czest, iż Dwor jest Lochem wiatrów w którym usta
wiczna nawatność y burza, y gwałcie bez Ładney-
wóć mundacyi okrzy przy szczelności porcie roz
biata. Dzechest nakoniec iż to jest mięsie w któ-
rym nieczota y rozpusta z natury panura, miż-
rya y niestzechliwość z potrzeby, Grota zaś y dosko-
natość iechliwie Snaydzie między Średnio Świata.

Łudami

Cudami byż poliezone może.

Te dyskursy często bywają z większym ferworem
wymawiane niżeli kolorem prawdy, bo szczerze
mówiac Dwór jest szkota Cnoty tym którzy tego
na dobre używają; Luyezajnie to bowiem bywa,
iż w wielkich, obszernych, y głębokich wodach, wiel-
kie z najdłuższą rybą, wlaicemnym też sposobem
w wielkich Fortuny szczęśliwościach piękne, wspra-
niate, y heroiczne Inaynowaśie powinny Cnoty.
Ta propozycja która daie byż przeciwna Świąto-
bliwość y nabożenstwo Lyczul Dworskiemu, y Lu-
dzim w Honorach podwyższonym, dla trzech racy
probowana byż niemoże. Pierwsza, iż jest przeciw-
na Bogu, druga iż jest szkodząca Ludzim Świąto-
wym, y onych społeczeńość psująca, trzecia iż od
początku Świata nigdy w praktyce niepastata. Jest to:

Zgruntu te propozycya wykorzenie probując Leybro
iakię prawa, której proby y dokumenta są bardzo
łatwe, które znaczne obszerniey wypadzie. Coda pier
wszey racji niel tego negować niemoże aby to nie
była wielka, nieznośna, y niestychana Boskiego-
Maicostatu zeliwość y obelga jego Świętey y Cy
cowskiej przymawiać Opatrzności, iest naruszyć
Lrzenie Oka Przedwiceznego y schnać się tego co sobie
naydrożey szacuje y cłymuje. Czy może być zale-
niczyza y potrzebniejszy za madymanas Pobsinność, kto
ra iest naycelniejszyza y naypierwsze między Protami
Protos, wtyciu zacych Kondycyi Suidzi, kto tedy sey
Zadanie niepodobności z gadzaniac z Kondycya Swia-
towych Suidzi, ten w Boskiej Opatrzności, iakiel upatru-
ie defekta. Opatrzności bowiem Boska przyrowna
na być może bukietowi który dowscipno Ogrodniezo
reko

rko z roznych, wybornych, pieknie woniejących jest
 uformowany kwiatem, aby się najcenniejszym mógł
 nazwać, który pismo Boże nazywa fasciculus Vi-
 ventium. Dla tego tedy też Opactwo Bożka znie-
 skazoney Dobroci swojej różne roznyrn nazwały
 La Licia, Kondycje, Lascności y Szary, prowadząc-
 ich sednak przez odmiennie drogi, do jednego a szew-
 sliwego portu. Dla tej a nie inney przyczyry data
 Monarchom Ministrów, iakoby Członki Ciatu, z kad
 poznać każdy może iż Dwory być muszo; bo gdy by
 raz postanowisz y szczywszy onych własniesiak-
 bukiel z wybranych kwiatem z rozumnych ludzi, miata
 by ich opuścić podczas nawalności światowej, by to by
 to uwłaszczyć najpierwszemu Stworzenia swego dzie-
 Lu, Radź iak rozumiesz Łaskawy Czytelniku.

Co do drugiej jest to iasma rzecz ruyniasz Nabożności

11
w Ludziach Dworskich, reynowal w nich wszystkie ge-
neralnie Cnoty (ktora bez podobności żadnym sposo-
bem być niemożna) władnym by najswobodniej-
szym y niecierpłym Życiu tak własnie jak ogień
bez elementu swego, te postug swoiey profesyi y
kondycyi być muszo. Tak postug ich godności ktora
maia y ktora im daie zwierzchność nad Ludzmi in-
nemi, musza starać się o Cnoty, dobre Obyczaje, y affekt
u tych, od których widzo że ich Fortuna dependuje: by to
by to tedy cały Rodzay Ludzki w wieczna zepchnała przepaść.
Co do trzeciey tedy y ostatniey nakoniec racya ta propo-
zycyja jest oczywiscie przeciwna, byle niezliczonym przy-
kładem Królów, Panów, y Dam zaenych ktory
Żyjąc na morzu Swiata tego zachowywalisic y zachowu-
ją w wielkiey Czystości, maiać heroiczne y uspaniałe Cno-
ty, ktora niemożna stuszney dla siebie znaleźć na Ziemi
Leta penes

Dekompensy, stuszniejsza nie odmienie y nie pochibnie
 Inaypo y Inay w Piebie: Czego iamysla dowiedziy
 probowal w tym Traktacie Dworu Swietego, Luy uszy
 szy dobrmi, moenemi, y prawdziwemi racyami rotumy,
 ktore spodziewam sie przy Dacie Ducha Panstkiego po
 kaza Ludziom Laency Kondycyi, iz niestusznie mnil-
 maia, ze ich Laencosc jest im wszelkich nieszczerosci y nie
 doskonatosci pokryciem y zastono, Prota bowiem ktora
 by najciestsze przeciwnosc y inwektywy Luy uszy y Lonych
 czestokroć Tryumfuje, moze postug swego umyslu y upo-
 dobania doskultku przy prowadzie wszystkie intencye y
 zamysly. Wic tedy czynienie dobrego y szafosc jest wres-
 ku Laencych Kondycyi Ludzi, y obligacye dostompienia
 doskonatosci: ktora jest niby Pagineo miedzy Probarmi
 wyperfekcyonowaniami: sa cieszsze niz Pustelnicze tyae
 czego daley dowiede.

RACYA PIERWSZA

o obligacyj która mieć powinni Ludzie

Swieccy y Zacncy Kondycyj

do doskonałości ufundowancy na Imieniu

CHRZEŚCIANSKIM

W wielki y nieznośny weszło u ludzi Swieckich Obyczaj
że im nieczność panuje, Cnota będąc w niewoli, w tym do
bie prawdziwie własną y Chrześcijańską figurując
doskonałości, tak właśnie jakby nieczliwyszty ptaszka
onego trzymać y chwytac swemu Stanowi nie propor
cyonalna, tak takież Kondycya, jako jeden Suchwaty y
bezrozumny Kurtyzan Szykt ma wisac, i am dość że
brat Cnoty podług moicy Kondycyi, Serafickim Francisz
kiem bytć niemyśle, do trzeciego Nieba bytć z Pawton
wziętym niezadarn, to tylko sadzac, iż żyć z żyjącemi y
Paki

y po ki stuzo Lata trzeba użyć Swiata, y dać naturie
 požadane roskoty; bocho byśmy gorszy byli nad Judy
 byle byśmy Wiara Piotra Smieci, miłosierdzie Po-
 skie wszystko nam odpuści. Zaprawdę ten Dyskurs nie
 godzien Chrześciańskich ust, y ten drugi termu podob-
 ny który zwykły Darny ma wiać; niechce ani Ładom
 być Terefo S; niemwia myśl ani intencya bymby
 Ła kanonizowana, wole Ła Lycziamego stroynosie no-
 sie, niżli po Smierci na Statuach te klejnoty widzie,
 wole Ła Lycziatroche wosniejących parfunou, niżli po-
 Smierci ty siacze Arabskie kaskidta, nieładam ani
 pragne Łachwycenia dość mi natym że chce użyć Swia-
 ta y jego skosztować delicyi; wiecżac o tym dobrze iż
 Ładem y Wodo trafie do Nieba takie Stowa Łwybażze-
 niem że nieke godne wstydu y wieczney a nieznosney
 hańby; takżat przeciwne dusznemu Łbauwieniu, iż przy

wielomówność, wszelka dobrze czynienia od cynnia za-
dzie. Podług bowiem utomności Ludzkiej, y krewkoś-
ci rozumu miernie bardzo przecotowanie ofrote, inten-
cja słaba, uctynki najslabsze, ktoré nigdy dla niesta-
teczności uctynku korespondowai niernego prawdzi-
wym chęciom y ochotom Ludzkim, a ztąd w generalna
zwyczajno wprowadzaia przepaść y korpupcy. Nieme
wie ja bynajmniey ani tego probowai myśle aby Bóg
po was tego wyuagat by każdy Chrześcianin był S. Fran-
ciszkim, lub S. Pawłem, jest tylu ktorých Opatrzność Bo-
ska inżemni dosiebie przydaga sposobami, to tytko mo-
wie, iż każdy Chrześcianin jest obligowany starać się
o Brotey doskonałość, bo maiecy nawieki zgubiony, Pto-
wa Augustyna S. *semper vobis displiceat quod estis si vultis
pervenire ad id quod non estis, si dixeritis autem suffi-
ciat perijstis, starać się zawsze o to powinnisze, abyście*
nie

nie byli czym jestesie, ale tym czym nie jestesie, i je-
 li zaś rzekniecie iż dość tego wiecznie zginęliście. Ktoż
 wam to moc y władza dał i assekuracy niewdzięcki
 kowu podziaw abyscie termin Laskorny Dobrodziejst
 swom Bożym Laktawali mówiac, nie chce wyższe
 go Stopnia Laski y Honoru, kontent i szerm Lwa
 pobożności, dość im postąpił w Życiu Pwiałobliwości
 tu kres y Termin, o letko myślności nieporównana, nie-
 znosna kardości, o niewdzięczna natura Lwzka, chce
 się przyrównać temu w rozum obraneemu krolowi,
 który rzuciwszy w Ocean Lancuchy chciał go pod swo-
 moc podbić; Bóg albowiem dawszy nam Sre nad-
 Niebo y Ziemię obzernieysze, chce go swemi dobro-
 czynnościami y Laskami napętnie, ty niewdzięcki-
 ku chcesz tego umniejszyć y skrócić Laskawość nie-
 ograniczoną, którego całe Świata Okręgi ogarnął nie mgło.

Jeżeli tedy wąż pisał iessze Łaskawy Cytelniku pomysł
nad tymi trzema racyami które ma być y gruntowne
znaydziesz zemno konkludując, iż trzeba starać się o
doskonalsi. Pierwsza racya która służy dla utwierdze-
nia tej Propozycji pochodzi z natury y Ofeneyi dosko-
nalsi: przecież rozumiesz byś był doskonałym, czy nie
przez to abyś był Łakornikiem byś się kłabował, byś
się po BERNIACH y SNIEGACH kłabwał, bynajmniej, y ow-
szem Bóg sam Łasował cie wydoskonalać swoia wta-
na. Łas, Łaskawe y miłe dajac ci sposoby. Jeżeli tedy
tak jest, byłko go kochay a wszystko dla niego używaj:
albowiem natura swiata tego na miłości Ławista, niemając
tedy najpiękniejszego kochania jako Bóg i ewn, wko-
nym wszystkie Łamy kłazie, piękności, y niewypowiedzia-
ne dobroci, które są najmocniejszemi affektu Błagotami.
Bóg nas przymusza Łaskawym gwałtem byśmy go ko-
chali

chali, Kochać go jest to ludzkość, niekochać nieczłowie-
 monstrum. Uważaj tedy piękności Bóstwa które wydo-
 skonaliło człowieka, y przymusiło aby kochał Bwana
 Zbawiciela swego y nieskaczone Dobro, którego nienawi-
 dzie niepodobna chyba stawisz się diabłem, S. Piott przy-
 zolog wota niewiżiałem Woyny miłszej jako zwyciężać
 przez miłość; Tenora militia delicati conflictus est, a
 more solo de cunctis criminibus reportare victoriaem. Py-
 taj się Czowiecze wszystkich Teologów jeżeli miłość nie-
 jest fundamentem doskonałości, pytaj się Zakonni-
 ków gdzie się lokują czy w Celicyach na Postach y Dyscy-
 plinach, czy na Wetach Ubóstwa, Czystości y postawień-
 stwa, odpowieszoci generalnym terminem iż nie-
 rzecz prawdziwa iż to są pewne drogi do doskonałości,
 lecz niewłaściwa doskonałości która w miłości Bos-
 kiej fundowana być powinna, jako S. Jreneusz mówi
in miłości

20
iz miłości największym i najpryncypalniejszym jest
darem Boga.

Niektórzy Teologowie w wysokiego rozumu ludzie tak
wypuścili miłość i prole na którejmy fundusiem
doskonalsi iż ją smieli nazwać Substancją Ducha:
jakoby inkorporowaną Duszą Ludzką, dokładając
jako Światłość Słoneczna nazywając promienisto,
tak też miłość (powiada się) jako żywe światło jest powo-
dem Ducha S. i gdy jest złączona z Substancją Duszy
naszej jest tak, gdyż się zaś rozłącza przeciw bliźniemu
jest miłością. Ta nauka jest dość wysoka i która dać
podobny powab do miłości bliźniego, kto tedy zechce one
z fundamentu examinaować i słusznie rozstrząsnąć
według S. Tomasa Najpóźniej, iż miłość nie jest Duchem
S. lecz pierwszym darem i promieniem Boga, w któ-
rym zawarte są wszystkie doskonałości. Ten tedy promień
iż di

jeżeli zechcesz wtwoicy jest mocy, Bóg u go codzien-
 obficie ofiaruje tak jak Słońce jasność, tylko trzeba wo-
 li twoicy i rozlucy ostrożny wszystko odrzuciwszy
 nastroje, i edne obiektem szczerą wiarą Boga kochać,
 upewniam będziesz doskonałym. Jeżeli szczerym
 a nie pochlebnym spojrzysz wowe Summienie Ser-
 cem, i napydziesz go własnymi wiadomości i przepra-
 mi, wstąbnych i ostajace myślaach, wnieszczyrych intenc-
 ach i Przejazniach, nieporządne kreatur u wikłane-
 nitosic: tak własnie i akbyś fałszywa bit monetę, lub
 Boga posponował i żyłac tym sposobem; co z rozu-
 miesz grzeszny i słowiceze o tej niewdzięczności, czy nie-
 widzisz i obligowany i esteś być doskonałym, tego
 fałszywe i ednak unikasz.

Co do drugiej racyi probuje i doskonałości i duszka ma-
 czej być niemoże, tylko nastawiac Boga, jako sama

Przedwieczna Prawda mowi, badzcie doskonalsi jako
Ociec wasz Niebieski jest, S. Przegorz zaś Misieński w tym
nas upewnia, iż te nastawianie Przystupa jest do-
konaniem wszelkicy doskonałości. Albowiem nikt wię-
cey użyć nie niemożt jako Ociec Niebieski, który nam
przykład wszelkicy doskonałości zostawiwszy u Pryst-
tusie jako mowi Origenes, iż przyjęta natura Ludzka
powinna nam być przykładem, Bóstwo zaś powo-
dować sam bowiem Duch S. wola, oświecać przykładem do-
stawiania, y wzorów czynków waszych. By najmniey
nie występniwać y różnicy nieczynić, między Para-
mą y prostą kondycją Ludzmi, niemać tylko jed-
nego dla wszystkich Zarówno cierpiącego Syna. Czy
nie widzisz y rozumieć tego niemożesz, iż to nieznosne
głupstwo myśleć y rozumieć, iż doskonałość y dosta-
pienie Bosty być niemożt tylko u ludzi od świata wy-
stających;

14

Łaczoonych; pytam się tedy czemu wszyscy Przekucia-
nie jedne nosiemy, imię, i ednego chwalamy. Boga, i ed-
ne partycy pierny Sakramenta, do ednego w szycy
Ładamy i pragniemy Nieba: i tedy są niekiedy ci wemni
ktory podchlebiając lekko myślności swojej, przez to so-
bie wieczną gotują Łgubę.

Wiele tedy imię i godności każdego Przekucianina po-
ciąga za sobą słuszne i wielkie obligacye, ktorymi ma być
Ładany i uszynić niemoże, tylko uszac się doskonałości.
Rozumiesz może Słowiceze, iż co nadmożność Bóg od
ciebie wyciąga bynajmniej tego tylko po sobie żada-
jąc abyś miał tyle mocy, rezolucyi, i odwagi do zwyużde-
nia grzechu, ile mieli poganie w niedowiarstwie swo-
im: dowodze tedy trzema przyktadami, pierwszy u szugu-
styna si pewnego Selemona, który mowi będąc niewin-
nym Paganinem a do tego miodym Słowikiem, nieznając

2
prawdziwego Boga udalem się na wszelką rozpustę, za
fundamem założysz sobie pijaństwo, sprósna mi
Łość i kosterstwo, co mnie wszystko do wiecznej ciągnęto
prze paści, iak przeko za poradę mądrego, z rozpustnika sta-
łem się statecznym. Coż nato rzeczsz Łatewarziaty Prześnani-
nie, iż natyle Duchownych Admonicyi, wewnętrznych inspiracyi,
nieuważając na swoje nieszczęście i estę nieposłuszny Pro-
gu; ten poganin na Słowo rozstrojnego Cłowieka opuścił pi-
jaństwo, niecnoby, y wszelką rozpustę; ty zaś nato by najmniej
ani pamiętaasz, ani dbasz. Drugi przykład u Ambrozego: nie-
jakiego Spuryna, który mówi bytem niedowiarkiem, wychowa-
ny tego wieku gdzie Cnota byta w pospożyty, niecnota zaś y
występek wó szymie, Bóg mnie utalentował piekrosia-
przez które bytem powabem młotoci, widząc Fezy i namnie
były obrocone wszystkie rozpustne Oedy, y iż bytem powodem
do utracenia Czystości, umyśliłem sobie rany u Twarty

Podawał

posadawat abym zalat ptomien krwiarnia mitosci,
 wolalem byz oszpeconym przy zupełney czystosci, nizli
 innym dosprosney mitosci powodem: Deformitatem
 Sanetitatis mea. Fidem quam formam & irritamen-
 sum aliene Libidinis esse malui. Cz rzeczesz wsieckty
 w swych Papyach in amoraie, ktory w zley intencji y Lubiej
 rych myslach stroisz sie, y z egoi natura niewala sam
 sobie dostajesz. Cz rzeczesz lubiczna, niewstyliwa, y na
 wszelko rozpuszte gosowa in amoraie, ktora z usitowa
 nia bys sie mogla swoim przy podobai galantem, farbuz
 ki na swarz kladziesz, styje wygalasz, stroie wymyslne
 kladziesz, bys przez to pokazala nieczystosc Serca twego.
 Cz nato od powieci ternu poganimowi, ktory wolat pietrosc
 swoie oszpecie, nizli niewinnoSci y wstyp utracie, ten was
 przed Straszlym Trybunalem Boskim nie pochibnie
 Lawstypki.

Trzeci masz przykład Likurga Króla Lacedemońskiego
który będąc pod tak kondycją obrany, jeżeli by nieboszek usty
wscie Lony swojej Sukcesora nie zostawił, Królowa Fedya
Bratowa Likurga pisze do niego wte Stowa; Królu donoszę
ci iż jestem wzięty, y podług Prawa Państwa tuleyszego
wiem iż ten Sukcesor czasu swego wyprzec ci może Sceptrum
Złoty, wiern też y to dobrze, iż Królowa jest smaczny Kon-
sek, więc tedy jeżeli Życzysz sobie, iá odoy me tem u matom
Stworzeniu Lyce, aby m samym ubezpieczy urosonie Ko-
rone na głowie twojej, tylko chiey naprawdę ziwary Żyztliwa fo
bie pamiętym być Stuzebnice, która przystug uacze wa-
szej Królewskiej Dęi, własna Króu y Owoż y wota swego Atar-
dnie y Zabija. Likurgus brzydacie występkierm tak spro-
sny y okrutnym tej nielubosiwey y niernitowierney na
własne Dzieci swoje matki, takiey kazal przez swego
Sekretaria dać Replikę, Najjasniejsza Królowo niechay

Ten Potomek za to go stawiać i stworn Boskim nas świat
 szczęśliwie przypie czyli Syn czyli też Córka mniem by naj-
 mniej nie turbać, a i też w niczym nie zaszkodzi, i trzymajcie
 mi w dalszy czas sposob gdy jakie będzie formował differ-
 encje i atrakciami i pozbysiać onego. Jak tedy prośko Pan
 Bog z łaskawości swojej dał i dzieje na świat Syna wsiomay
 go na ręce i groźnawit wszystkie Stany Rzeczypospolitej
 i Rzesz polstw całego Państwa, przy krywszy go królewską
 Purpurą i rzece jasnie Wielmożni Senatorowie, nie prze-
 zuycieżony Stanis Lyczerski, Przeswieclna Kado, i całe Pos-
 polstwo Państwa tego, Wierat i sprawiedliwości, delikatności
 Sumnieria, Szczerości i wierności, to wasz Król, to wasz Pan, to
 wasz Monarcha, ia zaś tylko i ego Podany i holdownik.
 Coż nalo niezbożny i zatwardziały w uporach swoich rzece
 i odpowiesz Chrześcianinie temu Bogani nowi, który-
 przez grzech niechciał dostąpić i pożytkai wielowładnego

Królestwa rządu, by nieraz niezbożniku dla mizernego
Interesu profanujesz Przykazania Boskie y Kosiebne, dep-
cesz y pospobnuiesz Wiare, Sprawiedliwość y Stusność
gardzisz Prawami Ojczyzny. Nieżada bowiem Bóg
po tobie tego byś był c. Antonim lub Szakanysem, te-
go tylko pragnie y wyciąga z ciebie byś pokazał dla mi-
łośności jego, iaku wstręt od grzechu y nieprawości, co ci Bo-
ganie dla dostąpienia Honoru y dobrej Reputacyi ucty-
nili, i jeżeli tedy co czynisz w Progocie doskonałości nie-
czynisz to z miłości Boskiej tylko z potrzeby, byś im praw-
dierem pokazał byś Chrześcianinem. Wnosić tedy so-
bie żąd wszystkie Chrześcianie iż Obligowani jesteście
do Cwiczenia w doskonałości mając za przykład Chr-
stusa, dostąpienie zaś tego łatwe jest tylko kochając Dobro
nieskoncone, którego żądany sposobem niekawidzić
niepodobna, to jest Boga, kochać go zaś inaczej niemożna
tylko

tylko rezygnując do Woli Jego we wszystkich naszym
Zawista szczerą prawdziwą doskonałości.

RACYA DRUGA

o samych Załecny Kondycyj Ludziach.

Pokazawszy y dowiedszy uniwersalna, wszystkich Chre-
ścian Obligacya, przez ktora staracie, powinni Chreści-
anie byc doskonałemi, w osobności obaczyć potrzeba co
może przywieść Załecny Kondycyi Człowieka do Dosko-
nalości. Jeżeli tedy Łaska wy Człowieku zedney Zerno chęć
byc myśli y mora, probować racya, ktora rozumem byc
doskonala y każdemu Chreścianinowi, a osobliwie Załecny
Kondycyi naypotrzebniejsza y dowodowska, praktykująca y
Polityke, to jest Cnota doskonałości zmiędzy innych nayed-
nicysza, ktora wedle tem byc powinna rozpusztnego ży-
cia Ludziom, y wszelkiej ich swy woli. Załecny od pier-

przewzięty racy, która ci jest zaiste kondycyją (Złowisk,
nie tak argumentuwaś jako nigdyś rozpustny i niepoświwe-
go z głodeb azeniem że tak rzekę Lysia Dworzaniar mo-
wiasz, jestem zaiste, kondycyją, jestem Chwisk Dworski,
jestem Minister, przez to samo nieobligowany do Bog-
ły doskonałości, bo by zbyt niarwia (nota y światobliwość
uczynkami uszczerebek u Szczęśliwy y Fortunie Świątobowej;
niepomównana y nigdy nie słychana rozpusta y rozwiastły Je-
zyku, który przez swa Szczęśliwość wstępn, hanbo-
y wieczno okrywaś swoje Zaśności y Szlachectwo,
albowiem im kto jest Zaśniejszym, tym doskonałszy y
y nabożniejszym być powinien; Lysieś tedy ten Dyskurs
y mowe tak odmienie jestem Szlachcie, jestem Zaśny,
przez to samo do większej obligowany doskonałości, al-
bowiem Zaśność y dobre urodzenie przymusza każdego
do Szczęśliwey potrzeby staraniacie o doskonałość, której
mać

inaczey pozbyć niemożna, chyba puściwszy na rozpu-
 ste y lekkomyślności, a przeto y wieczna, przepaść. Wiele tedy
 chce pokazać że im kto jest Za nietylko go urodzenia god-
 ności tym bardziej obligowany jest staraniem i usilnie-
 cnoty nayprzedniejsze, naywspanialsze doskonalsi, te-
 mu albowiem nikt przeczyć niemoże, iż im kto więcej od
 Boga wsiot, tym więcej od niego pretendować będzie, y
 bardziej Za swe lekkomyślności y rozputy odprawiać musi.
 Stuga który wzięwszy Piac od Pana swego Talentów, większy
 y lepszy uczynił na Panu Proft, niżeli ten który tylko jedne-
 go dostał; ktoż temu przeczyć y negować może, ten chyba
 szeregulnie który neguje Światłość Niebieska. Zaeni albo-
 werny y wysokiej Kondycyi Ludzie, większe od Boga odbie-
 raia Talenta, którego Szczęścia jest im powodem Zaeności
 urodzenia. Pewny wysokiej Orogwencji Orator w pochwa-
 le Konstancya wielkiego te wyrzekł Stowa, że naywiększy

y najpierwszy jest dar Niebieskim urodzenie Szczęśliwym
y optywai w wszelkie Szczęśliwości, y pomyslnie Sukcesy.

Pismo Proze same Salcia Laenym Ludziom odwa
ge trzech Antodzieniaszku Prabitonshich bedacych unie-
woli, tudziez Cleazara y mnych tak silu. Tegoż samego
proburaz S. Hieronim powiada iż niemasz nie lepszego
nad Cnotę doskonałości y Laeności urodzenia. Laene
albowiem urodzenie jest nam od Proga dane iak nay
przyneypalniysze z dobr doczesnych, ktor wiele nam
przyetynia do wyposkanaleniasię, co sie prawdziwo a nie-
pochibno dowodzi racya. Niechec by naymnielzy mte
go dowodzi iż Laenego urodzenia Ludzie mają rozum
bystrzejszy, dowcip do wszystkiego poistniejszy, y sktady
ciata kształtniejsze, przez co amno sposobnieysze ni by
by powinni do wszelkich Cnot y Perfekcyi, boby to bytu
maeniai y wspierai ich wnie doskonałościach, wole mowii

S. Petrarke

z Petrarcho iż gdyby Saeni ludzie nie przypuszczali się
 tak chciwie do Sviatay tego roskoszy byłaby różność
 między ich Saenością, kondycyą, y doskonałością. Niek
 cę tego by najmniej mówić cobyś atwo każdy zbie mógł,
 iż Dusze są nierowne od Boga stworzone, toby kome-
 wie mogły, iż z różnymi są od Boga Talentami: tak wtaś
 nie jako między wybranemi kwiatami, jedne z najpui-
 sie iasnieyszego kołobru y wyższego Lustru kwiaty, drugie
 zaś niższego y mniej wspaniałszego, tak wtaś jako
 Kamienie y drogie kłeynoty, które z jednego są uformo-
 wane materiyatu, nierowne, iednak Cenie y Walerowi
 podpadaia. Tym się tedy probować może, iż lubo wszystkie
 iednakowoy iedney materiyi stworzeni iesteśmy, nie
 rowne iednak mamy Cnoty y doskonałości. Mercurius
 Trizenides też był opinij, iż dusze nim u Boga Sviatkie
 wstępuią, napelnione są przez Ducha Ś. wszelkiemi do

88
dostatkowi, albowiem taki sobie także
dać argument, iż Płg & Syla Aniota który wszelka
ono napetnia Cnot opfitości mowią każdy z osobna
napawaysię napoiem wszelkiej doskonałości, niero-
wney i ednak wszystkie używając miary, albowiem ie-
dne mniej drugie więcej tego zażywają napoiu. Będą
ni wielka różność kondycyi, rozumu y starość, bowiem
i edne są mędrzejsi, rozstrójniejsi od drugich, inni
mniej, i inni zaś żadnego niemają rozsądku y rozstrój-
ności. Czy może być mądrym i młodym godnie stać, y
barziej bawu niżeli prawdziwie podobna, który nas z tak
wielkim usiłowaniem Poganicy, Filozofowie nauczyć sta-
ralisze, iż Dusze w przypadkowych kwalitach nie edna-
kowo y nierównie korespondują sobie, trzymając i ednak
z Arystotelesem fizycznie, iż są nieporuszone, y wrowney
Luzbie.

Ta różność chociaż Lmysłona między Duszami, mo-
 gła by próbować że Szlachetkiyy z Ładneyy Kondycyi Lu-
 dzie jak przeko na Świat przychodzą, wszelka roztrop-
 ność y rozcznanie w sobie Łamykaia. Nabył tedy Fun-
 damenty uszory Filon dwosiaki uznaje byż w krolach
 y pełno mocnych Klientach rozsadek, pierwszy dla rzą-
 dzenia swojej własney osoby, drugi dla sprawowania
 Stanou sobie powierzonych. Ale żebyśmy nie zwal tymi
 Staby mi y tyżko na oko podobnem racyami podchlebiać
 wysokim Stanom y Ładneyy Kondycyi Ludziom, trzeba bo-
 wiem aby obym wiedzieli że choćby Ła różność przypad-
 kowa była prawdziwey istotnie w Poskich osadzona sadak-
 to Ład nie nastern pnie konsekwencya aby Ładneyy Kondy-
 cyi y wysokiego Stanu Ludzie mieli byż doskonałozerni y
 roztropniey szerni. Pógalbowiem Ładneyy między Ludziemi
 niecdyni różności mamy tyżko przykładow Ludziemi zernego

Stanu ruskicy y Polskicy Kondycy, którzy iednak
godne Cnot swoich y wielkich dziełow napelnili Tomy
podziwienia. Mamy tez przeciwnym Sposobem niemi-
czone y liśniejsze przyklady, ix Ludzie rodza cypie w Surpu-
rach y Krolewskich Koronach którzy przez swoje i etak Spo-
swoleniem zake glupstwo y nieroztropnoś, tudzie s niecno-
sy y hulbayskie życie godne hanby konfazyi y wiecznego
wstydu zapisali annaly. By matoz takich liczyć mozna kto-
rzy przez swoje cnoty, mestwo, odwage, dzielności y przytła-
dne życie, tudzie roztropnoś y wspanialość umystu godni
by na nay pionwsze być wywyższeni Honoru y Prerogatywy,
iednakże przez niestatecznoś Fortuny, w cęskich dyshonore
sieto wiczałeh, wzaiemnym zaś Sposobem cę matoz ta-
kich liczyć moźna którzy przez swoje niecnoty, nie przytła-
dne życie, nieroztropnoś y nierozum godni by wieczney han-
by konfazyi, iednakże na nay wyższe sa podwyższeni Honoru
y Prerogatywy

Preeminency, tak albowiem Przewidywania Boska z nami
 czyją co jeysi podoba ma się tego pewnie, rozumem nigdy
 Ludzkiem niedosiągnąć. Coż tedy za fundamentalna
 y nieodbita znajdziemy racya grobowania tego, iż Płacheli
 y Laeny Stan bardziej jest obligowany do wicekreniasie
 w nobach y wszelkich doskonałościach niżeli inni, kiedy bar-
 dziej staramy się o racye niżeli o proby, składać to iednak
 iedna racya y Proba, która roztropnym rozważaniem odrzucen-
 ied
 na nigdy być nie może, to jest że Bóg z Łaskawości y Przej-
 rzenia wiecznego natychnoś zatwierdził Białogłowską Pse-
 wstypu instynktem który je przy musiał Płochkim y mitym
 bardzo przy muszeniem dobronienia wszystkim ciżarni
 Honoru swego y co maio najdroższego y najmilszego, y tak
 to im Przewidywana Słoności mocno na Sercu wyrysowała
 że tego nigdy zgłoszować nie mogą, chyba by na wszelka nie-
 cnotę hulstayskie y zebak z pozwoleńiem rzeki niepościuwe

pisal iu Eryci. Plinius do niego sensu zgodziasz i on
affirmuie tak mowi, iz nawet y po La kaczonyon Eryciu stata
ich zachowane sa, y zakrywaia przed oczyma Ludzkiemi
nagośc y wstyd, o ktorysie tak usilnie laty ciastkaraty. Wiec
tedy jako Prógulat Plei Priabogtowskiej mitosicy Affekt
wstyd, tak też wzajemnym sposobem saency Kondycyi Lu
dziom niezaka wszczepit mitosicy affekt Punktu Konoru.
Jest to nakształt Portretu Fidiasa, który gdy ktoby chciał
musiałby naruszyć ukochanej Soineruny. Jest to niby nie-
iaki Charakter ktorym Bogu wyprowadzał na Scenach Saency
Kondycyi Ludzi mitosicy Cnoty, y łapisiał worych Osob ma-
cya Punktu Konoru, który jeżeli utracił odrodził się od swo-
iej Kondycyi y statu.

Tad tedy Saeno poznac możem y iaki y moey Wszekmo-
cny Bóg Latywa dla Zbawienia Saency Kondycyi Ludzi.
Kadby albowiem wyżył samych wzbicie Pięknoscy y nay
głębziej

głębsze podziemne penetrować przez paść, byleby tylko Ła-
 ne Stany uszły Dyshonoru, oczywiście albowiem codzień
 tego doznajemy jak Bóg Wszechmogący rosmyslni potrud-
 kami Łachca Łacnych Ludzi do dostąpienia Reputacyi
 doskonałości. Należy zaś uciec się do sztuki, by widzieć
 iż niemożność wskonać co do Punktu Honoru który jest Ła-
 ny Łacno Honoru czyż niemożność go im ujęty
 yonego Łgruntu wyprosić, przecisnąć roztropny rozum
 rozum, Łaktadając Punkt Honoru na karbie, Łkonfuzji, Ł-
 dzac obym dobrze iż to jest niepochybny Sposob Łatracenia mych
 bez powstania. Łżec to jest pewna iż drugi uypokiego Sta-
 nu Łłowick wolabby zostać Apostatą pod sześciem niżli Pwia-
 towy utracie Honor. Łierzemy byle przytkadów Łe Łac Łwa-
 towy Honor Łabisia, Łstrumieniem Kwie Łwoicy Łwackiy
 Łobnie Łalewaro, Łoczytuia Ło Łobie Ła Punkt Honoru, Ła-
 we, Łchwale wieczna. Ład Łedy Ładzi Łkonkudowa

może iż Łacni Ludzie nie na Procie, nie na doskonałości,
nie na Bogu, lecz na Świątomych rzeczach Łakładaia Punkt
Konoru Rzecz pewna y niedo mienia, że szpetniejszy Ak
cyi niemógł by użyć nie Łacny Płowick Łakostużyć grzechu
wi, y byż doskonałym w niecnobach, mogą mieć w Pře-
sji Cnoty y doskonałości.

Ten argumenty ralya tak jest mocna y Ładno miano re
probrowana byż niemoże, Łacni albowiem y wysoki y koni-
dyji Sudić wiem o tym dobrze, iż bawily niż Łyć Honor
szacunia wezym godni iestecie pochwały: wiem o tym iż
iestecie Przesiarniarni, chy bawysie wytekli sie Przte
y Kwie Łbawiciela waszego. Wiara albowiem Przesiarni-
ska nauca nas, iż większego, pewniejszego, y mocniejsze-
go pretendowae niemożecie Honoru, jako gardzie niecnoto-
a cwiżyćcie w Procie, Ład każdy osabnia bierz sobie re-
lucya y uwagi.

o Zaprawde

O Zaprawde wieczney Konfuzyi y hańby godni byp stały
 powinni, którzy Łacność swoje na kotłach y zwyęsbiach
 Antenatów swoich, y na wyzłacanych Nad grobkach i
 ktadaiaz fundwiaz. Godni Zaprawde wstępu y wiecznego
 posmiewiska ci którzy Łacności wrodzenia swego grunba
 ia na Uniwersatach danych Antecessorom swoim którzy go
 krowio własno Łastwożyli, tak własnie tak gdyby Płek
 niemający Oczu szymie, chlubit iż Pradzięgo na Obie
 czy widział lub gdyby nieuk y prostak szego sie chlubit,
 iż Pradzięgo stawnym y wielkim tudzież wymownym
 był Oratorem. Godni Zaprawde pŁacze wszystkich ci którzy
 Antenaci Ła Wiarc, Prawa, y Wolności hoynie krowi rotkwa-
 li, onizab Łradę knuia, Wierze, Orytyznie, Wolności y Pro-
 cie, na koniec swemu własnemu Sumnieniu, Łyjas bro-
 dzie, w nielenocie y prowadzac Łyćie niegodne Stanu PŁa-
 chekiego, PŁogalbowiem który widzi y wie wszystkie inten-
 ta

Ludzkie, gani y potępia taką Zaeność która nie na Proce
lecz na występach jest upiędowana. Wszystkie albowskiem
Zaeności y godności przestym straszliwym y wielkim
Pędzic, cyfra y umbrą sa, nie sadzac, nie innego Zapunda:
ment tylko Sprawiedliwości, Cnocy y doskonałości. Tak
bowiem w Pismie S: sama Przewieczna Prawda szacuje
Niego Zaeności mowiąc, to jest Pokolenie Niego y Słache:
two Noe maż sprawiedliwy y doskonały. S: Jan Chryso:
stom dziwniacie fernu tak mowi, czemu Pismo P: że
nierachuje w Cnocy tego Świętego Płeka, Krotou, Kizlat,
Prorokou, ad ktorých pochodzi, czemu niewylicka Tyta:
lou, Honorou y Godności, tylko i ednym Dowem mowi
Noe maż Zaeny y doskonały, to jego cała Zaeność y Sła:
chectwo, S: Ambroży do tego sensu tak mowi; Probat:
Viri genus, Virtutis prosapia est: sicut hominum
genus homines, ita Animarum genus Virtutes, iż Zaeności
inno

imnego fundametu mieć niepowinna nad Pobożność
albowiem Ludzie z Ludzi pochodzą z Duszy zaś Cnota.

Jeżeli tedy Ładne kondycyi Ludzie pragniecie mieć u
wszystkich Cety macya y Walor, nie czyncie tak iako Ławy-
kły małe robaczki czynie, które znalazły Łotwiowa pko-
rupe Cudzo szczyca sie Skoro. Niezasztycy ciebie y niechłub-
cie z cudzych Cnot y doskonałości, lecz czyncie iako Łwykt
był czynie Prokurator Czwarty Krol Polski, który nosząc na
Mokym Lancuchu Portret Ławiestony Ojca swego na Pier-
siach, gdy miał iako rzecz konsekwencyi mowie lub czynie
Łwykt te Słowa mawiać całuiac tenże Portret, Ojciec niech
nieczynie coby mogło hańbe y Wstyd wieczny przynieść imie-
niowi Twemu. Czyń tak iak Łwykt był czynie odważny
y w Wierze stałeczny Cezar, którego gdy różnemi sypo-
sobami tak dobrmi iakostej y Złemi, tudzież różnemi tur-
turami y smekarni przymuszali aby wykroczył y Zgrzeszył

45
przeciw Wierze, on przypomniałszy sobie prawdziwy
na Cnocie ufundowany Punkt Honoru y Łacności Pana
swego, tak sam do siebie mówił, czyżta głowa moja bra-
tym opypana Włosem w prawdziwej Łasawstwie
Wierze do tych czas prawdziwego niepoznała Punktu
Honoru, nieżeż to jest Cleazarowi wdniecał y był pot-
budko do niezbożności, ale y owszem za Łazadem Ży-
cia wywyższal y Promowował Cnote, Bogu albowiem
tosie niepodobna bym był młodozieży potudko do niecro-
ty ale y owszem przykładem w Wierze y Łacności.
Nie odstąpię Prawa Pana mego, nieuzynie obelginau-
czytelom y starszym moim, wyidzie Dusza moja z ciała niewinna
bez żadney nieszczerości, y Honor Życia mego apystował mi-
dzie aż do grobu, te słowa zakazane były razem z wyłaniem Kni-
y Zakazaniem Życia. A Łaprawde Łacności y Świątobliwości god-
na Bnielkiego y całego Świata podziwienią.

Dalya

RACYA TRZECIA

ozacności y Godności Szbacheckicy

Swięty Augustyn pisząc o przytomności Boskiej
 tak mówi, iż trzeba abyśmy koniecznie y z potrzeby byli
 cnotliwymi, ponieważ jesteśmy zawsze przedwido-
 wani y Obliczeni tak wielkiego Sędziego, przed którym
 by najgłębsze y najciemniejsze przepaści ukryć nas
 niemoga. Gdyby tedy tak przytomność Boska była nam
 przyjemna iak jest skuteczna y pożyteczna, pewnie by-
 śmy wkrótkim czasie odstąpiwszy wszelkich lubieżnych affe-
 któw y intencyi złych, stali się doskonałymi. Tę to a-
 nie inney przyczyny pewny rozumny y roztropny He-
 brayczyk i wyświadczył mawiając, iż kto pragnie z gruntu grzech
 wykorfzenie powinien uszyć y ufundować iż jest takie

Przedwzięte Oko którego jest lub złe lub dobre pabry-
ADVERTA
awie, jest takie utokom, siły tego lub fałszywe lub
prawdziwe stykają uważa Płoda, i czo taka osoba która
ustawicznie przeciwko jego cześciowemu niecnok piśte De-
kretu. Gdy tedy Dusza nasza będąc osaczona, i czo
na Sekwiny ciała ludzkiego podpada i ca utomności i ludk-
kicy rzabko kiedy i barzo swobna powstaje przeciwko
swoim namietnościom, chyba La Operacyo Emystow kto-
re sa pierwszym powodem, Bóg tedy będąc tak przeser-
nym, użycie nanaś tego niepoehibnego sposobu, aby nam
przy pominiat przytomności swoje obracaie, wielkichy
Zaonych ludzi nanaś Bocy, albowiem im więcej na siebie
mamy liczarowych obraconych Bocy, i świadków Spraw
naszych, tym barziej Staramy się odoskonabosić i Probić
albowiem imkbowięcie ma Stosownych Argusów, tym
samym mniej grzeszyć może. Gdyby bowiem Weneraf:
iak

iak w Baykach czystarny) takie sprowadzita Oboki
 kłopotyby wszystkich swoich mogła okazywać adhaeren-
 sion, cały Świat Łapewne Stabysie Cudobostwem
 Pomoro, nie albowiem tak nie przystytnia y nie rozszere-
 nicenoby y występku jako jedna Łastona gdy kłona
 odymiekt, umniejszyz występku.

Tak tedy pierwsza y przyney palna Zabieram racya iz
 Szlachetni Pudzic a osobliwie w Ministeryach zostaiacy
 bartey sa do doskonałości obligowani a niezeli in ni pl
 bowiem całego Świata na siebie maia obrocony, Oczep-
 kiety na przystaw mniejszyz między Planet staimi
 sie Planeta nikt obym dowodu niema, tylko iaki doskona-
 ty y w Świecie swoiey wyperfekcyowany Maternabyk,
 który podczas ciemney noey Niebieskie z wyśzt Łważai O-
 broby. Niechayzic naymniejszyz na Stonu staniesz
 admiana, wszyscy Oczy w Niebo podnoszą y Szbery czości

wszystko. Świata są obym wiadomości. Toż samo ka-
 dy uważać i dystyngować może między zaemnymi rui-
 szey kondycyją ludźmi. Gdyby naprzykład Pustelnik
 na Puszczę będący uniostie impetem Cholery, ktoż obym
 wiedzie będzie chyba nierozumne i nierostropne Luce
 rze. Gdyby Zakonnik w zgromadzeniu miastkasacy iaka
 popełnit niedoskonalsi, ta nikomu nie jest wiadoma
 bytko kilkunastu lub kilkudziesiat Zgromadzonym,
 którzy Ła siebie i Ła niego Boga Łuypki prosie. Lecz gdy
 kto Ła czego i wysokiego Stanu na którego prawie wszyst-
 kiego Świata są obrocone Oczy iaki popełni występki
 tak własnie Ła emisie iak Słońce, którego uważać nikt
 niemoże bez podziwienia. Kiedy albowiem swoje przy-
 chodzi uważać występkę i one trudy nować, kretom maia
 podobne Oczy, lecz gdy Cudze przychodzi Censurować Akcy,
 Swooznymi Stawia Argusami i Ła bijącymi ustrokiem
 Bazyliskami

Bazyliskami, każdy ot takim niecnotliwym Języku
 mowić może y onego Krolowi Czyszowi komparować,
 ktory sam będąc na Czołku trądował y Lysie niepoś-
 ławie, we wszystkich ten wady upabował, y onych nie-
 stusnie cenzurował y notował. Teraz tedy pytamcie
 sie Łaskawy Cytelniku czy stusznazna nazacnego y Honor
 zastugiuącego sobie Człowika przez partykularne sto-
 si nie stusznaznie kłasić kalumnie y inwektywy, sakrila-
 nie iak Słońce najmniejszey Lnosie nie może zastony
 y Szazy. Albowiem każdy Ładney Honor y ci Człowiek
 bardziej sobie wazy Honor niż eli Lysie, będąc tedy między
 Honorom y Dyshonorem, między mbotem y kowadtem,
 przymuszony ostatniey Łazyć rezolucyi.
 Rzeczest Łaskawy Cytelniku iż ta intoneya moia iest
 nie stusznaz y cale niepotrzebna, przyznay to moicy nie-
 wolności lecz iako przydaie, iż tak wo nadobro obrocenay

200

y probowana bydl może gdybyś sobie uważał iż tyko
na ciebie obroconych Ocy za ta instrumenta Boskie,
uważajcie ich tedy nie tak jako Ludzi, lecz jako aniołów
y Postou dosiebie od Naywyższego Miestatu wystanych,
aby twoje miarkowali y znalazli uctyunki. Tu uważa-
jąc wydoskonalisz sie y umysł twoy tak jako Słońce ucty-
kując y uctyga wszelkie z Ziemi wapory, w Cnocie udo-
skonałości w przykłaadnym Życiu ostatnia przed se wia-
rosty rezolucya, abak gdyby cały Świat brodził utbrodniał
ty będziesz cnotliwym; będziesz albo wiem tak Sobie postę-
pując jak Słońce w szypłkim świecie. S. Augustyn na-
mienia o pewnym w Pogańskiej Wierze Komedyancie,
ktory zwykł był postug dawnego Łucjanu w mbodym
ieszcze Wieku Komedyancich dokazywał Słow, mowiac,
iż to nie dla Bogow lecz dla Ludzi czynic, co przyjmowało
z wielkim cacie Pospolitość a plantem. Lecz przychodzi do
starość lat

Starośiślat widziacie, od wozystkich bypż spuszczony,
 nater same miysca chodzi przed Statuami fabrykaych
 Bogów swoje wyprawiasz, Stuki mowit, iż teraz state-
 gulnis wozystko czyni dla Bogów anie dla Ludzi, ponie-
 waż ten Boganin niemias oswiecenia prawdziwey
 Wiary, iednakże wozystko czyni dla Boga iemu swoje
 konsekruias y Offeruias Sprawy. Polubortez to jest
 prawdziwa iż Ludziesą nam wielkim docwiczenias y go-
 cie powodern, y ich przytomnośi moemy w wystepkach
 y nieinoie hamulcem, czego ustawicznie widziemy Pra-
 ktyki w wybornych Mowach y Kaznodzieiach, iż im Śtu-
 chacz sa, powodern do wszelkiey doskonałosi, tak wstanie
 iak Organom miecti, by to by to albowiem wielkie de-
 sakrzeke Statu swoy nierozum wozystko dla Ludzi
 dzietacy czyni anie dla Boga, bo nam stworzenia ro-
 zumne powinni bypż stopniarni dochwalenia y uznania

Stworzyca. W tym tedy naybarzily obligowan sa
Laerey Kondyeyi iudziey w prokiego Stanu, cwičenja
w Cnocie, albowiem sam Kaprys Longinus uwa
żając te bytł Stustna rzecz, iż peiny Waleczny god
ważnego Serca Kapitan Greeki widząc bytł pod czas
ciemney nocy od sibu nieprzyiaciós obokony mny okrut
nie raniony mny, nie prosit Boga o przedtuzenie Życia
tylko obyte Świabtośu aby mogł widzie że odważnie y
kawalersko umiera.

Zważyc tedy każdy sobie może z tej próby y racji iż ten
odważny Lycerz nie żadał rzeczy nayproszszej, to jest Życia
tylko, skienki Świabtośi by mu do Śmierci przypuszczata,
wiez tedy sadz sobie każdy Laerey Kondyeyi iudzieku, iż
bedas wystawiony m jak nad Lichtarku y maiaz usbauwie ca
tego Świaba na siebie obrocone Cety, ktor, przysuic caia
Życiu twosiemu, Śmierć prawie samo sobie illuminuias iakob
si przez

sie przez to samo niemasz starać o cnotę doskonałą.
 Co do drugiej rzeczy tak mowi iż folga dodaje Dyameto-
 wi waleczny Poloni, cnotę zaś godności i zacności u
 rodzenia. Czyż albowiem Petowick poznai by mógł
 gdy by niemiał w mocy czynienia złego i dobrego
 lecz lepszy każdemu zawsze być ze złoty tryumfo-
 wai, iako sam Plabo nauca iż maiać dopuszczenie
 się grzechu w mocy wenoie zaś ewierenie nawoli mo-
 gąc grzeszyć i być do tego Stadkiem a miubem przy-
 wiadionym affektarnym miubem a nie czynić tego,
 iest to rzeczą godnego, podsiwego i zacnego Petowicka,
 osobności albowiem i ostaczenie go ludzi nie zawsze
 iest i być może chwalebne, chyba z Boskiego nabchnie-
 cie Ducha, iako Swiętych Pańskich. Co albowiem z ko-
 nory Reputacya ostaczenia od Swiaba Petku pod-
 legai Censurze Wocysza, który mowi iż ten abenhi

54
Hipokrytyk który uciekając od Świata y Spasau Publicz-
nych w osobności łapiąc dla niepokrośmionych Papży
który teraz nie żyje ni dla siebie ni dla Bliźniego był:
ko rokoszem, niecnostem, y rozpuszczonemu życiu: stał się
de pochwała godna wstępu y wiecznej chwały, kbo-
ra pokazując iż nie w osobności probasie zmańdować fa-
chowis, lecz w zwyciężeniu lub sekrych Papży y nasnie-
tności, które tym jest chwalebniejsze y mocniejsze im
sa ostrzejszy y pokężniejsi Adwersarze. Teoflaktus tureński
iż to do przyrównane być może Rzecz Renowi w kbo-
rym dawnego czasu Sądzie którzy byli bardzo odważnymi
y Wojeńnymi Rycearzami zwykli byli swoje małeńki pró-
bować Dziatki czy będą odważnego czyli też babkiego Śna,
tak własnie iak ekszokować zwykli Sobotnicy y wspomienici fu-
bilerowie do to na kamieniu probować, Sądzie Lat terat-
niejszego wieku mowi tenże Author, iż nie w Senie lecz w tło-
tym

tym Cnoty zwojczy probnie Faktolu, postanów albo wien
 y osadę tego na wyspach y pienuszych godnościach y Honorach
 afluencygo y ugrunbry wkradyce y Affekcie Państwa,
 nicek w wszelkie Opfatare Bogactwa y dostatki, a ztąd praw-
 dziwa, potnasz rozstroprość, Cnotę, y doskonałość. Kto z to
 albo wien zgadnac, moze iż Cłowiek w mizernej wycho-
 wawszysie kondycyi nacoby w pokach zazywał Honorów
 y Prrogatyw, kto własnym doścignac moze dowścipem
 y rozumem widzac Cłowicka w wieczney zę tak rzeki u
 wodzonego hanbie y Konfuzyi moglic liczyć pokornym, czy
 moze kto chybaby nierozumny tak sobie zinnacinaowac,
 iż ten który przywykszy do prostych y grubych potraw mogt
 bydz na Pańskich bankietach wiedzzeniu y Picciu pornia-
 kowanym, czy moze nakoniec ktosobie tak umysli układać
 y Sadzić, iż Cłowiek który niemaiac nigdy nadnikim wsta-
 dty ani moey tyłko nad nierozurnnosci konni y innemibe

bestyami mogłoby roztropnie i rozumnie zwrócić się do-
bie i Podanym postępować Ludem, albowiem także im
zdaje i swoim lichym rozumem tak sądzi, iż albo Ład-
weale na świecie niemasz Proby, albo też tylko w rękach em-
nych chłopskich i prostey Kondycyi Ludziach i najpociesz-
Lecz widzieć uważać niskiej Kondycyi Ludzi i umyślony
wyższych, na pierwsze i zacniejsze Honory pokornymi
we wszystkie optywających dostatkach bogactwa, pomiarkowa-
nymi w największych i najtrudniejszych Sprawach, w ut-
trapieniach spokojnymi do woli Boskiej Zgadzałymi-
się smogącemi wszystko a nie czyniącemi nie nad słusznosci,
jest to oglądać Cud nad Cudami Świata. Przyznać to każ-
dy może iż w największych pobudkach i okazjach, do tego
Skutki najlepsze czynienia dobrego znajdują się, y nieciakiś
maiać Słuszności Świata tego powab, iż lepiej żyć na
gnouie i Jobern cierpliwie, aniżeli rządzić wielkim Królestwem
Śwern

twem z pomiarkowaniem y moderacya: P. Bernard mo-
 wi, iż ten prawdziwie Szczęśliwym się nazwać może, do kto-
 rego Fortunasie zosmiaba, lecz go niewypsmiaba. Wielki
 albowiem jest to ciężar opłtował w wielkie Szczęśliwości, cte-
 go codziennie nastłych Wielki Ludzi marny Praktyki, kto-
 rzy niechaj się trochę nad Ludzi wynioso, z zapomniewsky-
 swego dawnego Starany Kondycyi, nadzi psychy, że tak
 rzekę diabelska dumo z atopieni y zanurzeni w wszelkich
 niesprawiedliwościach, niuwzeczności, okrucieństwie y nie-
 cnotach. Niechaj jedna Faworytowiy Podchlebey Szczęśli-
 wości przypty nie godzina, y Oko Pańskie, Saska wości po-
 katelic, aż zaraz wynioścęgo umystu y hardęgo, że z pozwo-
 leniem rzekę niepodsiawy Zausznickę y Podchlebnis Za-
 pomniasac dawnych Zastawabych y prawdziwych Przyjacu-
 na nichże bije y Psion Szczęka i czykiern, zbadkażdy po-
 znać może niesbatego y niestabcznego umystu Szczęka.

Przeciwnym zaś sposobem będąc, kto z niskiego Stanu
na Tron podwyższonym y w wszelkie apstował się dowie-
si, a swoicy jednak niezapominał kondycyi y Stanu, tedy
zaprawde godna pochwały y Estymacyi całego Świata, jako
uczynił ow Abbotomir który będąc z Ogrodnicy Kondy-
cyi na Krolowski Tron wyniesionym, z tako pokora y umi-
nością niezapominał pierwszey urodzenia swego Kon-
dycyi, Bontem władnot jako przedtym Ogrodniczym Lys-
dlem, otaprawde Cnota bardzo rzadka y przykłady natym
Świata Okragu wieczney godne pochwały. Triewatpie
iz to zley anie inney racyi Opatrzność Boska zesze-
niektorych natym Świecie Pobożnych utrzyminię Monar-
chów, jako to dawnych czasów Ludwika S. Dwonastego
Krola Francuzkiego, aby przez to nas nauczyła iz Przesu-
ańska doskonałość jest to lokował pokore w Krolowskich
Koronach y Cesarzkich Bertach, Pustelnicze na Pańskim
Dworze

Dworce prowadzić życie, także z wyjątkiem Stanem
unizoność, których bardzo rzadka jest Liga.

Trzecia zaś racja niepochybna jest, w wszystkich mądrych
aprobowana Senbymentem, że utraczenia, dolegliwo-
ści, y afflikeye są powodem do ćwiczenia weności y
wszelkich doskonałościach, y do obiasnienia Łaeności.

albowiem Słowick żyjąc w nieszczęśliwościach y utra-
pieniach, żadnego chyba rzadko nie popełni grzechu y ow-
szem w wszelką, y pftucie doskonałości. Sześliwe zaś prze-
ciwnym sposobem prowadzenie y pftowanie w bogactwa
y wszelkie Prerogatywy jest pokrzywkę y zastona wszel-
kich niesprawiedliwości, nieczoty, y niepościwego życia.

Nowi bowiem S: Cyprian, iż to u Szwedzi cudem na-
zwaliśmy może widzi Słowicka Zbiego y zkolatanego wci-
kiem nieszczęśliwościarni y utracieniarni, niewzruszo-
nego ani przedawali Boskily mruć z tego y Słomara
cego

lecz sbyzszee mowiacego mielkty gromado nieprzyja-
ciot swoich, niech Bóg bedzie pochwalony, iż osadził
nas byt godnymy proby y do wiadzenia sie naba-
ry Ludzkiej, y oney cierpłiwosci: *Quanta sublimi-
tas inter ruinas Generis Humani stare erectum
& dicentem inter nomen inimicorum suorum
Laudetur Dominus quia digni visi sumus illi, in
quibus experitur, quantum Humana natura potest
pati. Czyż byto nie byto wielkie dla Ludzi Laeney Kon-
dycyi Słotecznej, mieć sobie te przypisanie Symbolumy
Lemona, ktoreż miał Ludwik Dwunasty Król Francuz
ki, to jest Słoteczne u Laemienia zbyte z siebie upadace
Promienie zbytnie napisem, Inter eclipses exterior, pod-
czas Laemienia przyswiecam, bo tak w samey stecky
dziejcie, że Cnota podczas Laemienia przeciunosa,
ubranie nia, y wszelkich niebezpieczliwosci naybarzdy*
Lwylla

z wytkła przyswiecały iasnie. Ty dajesz iż Duch Ś. chiał.
 toż samo u Joba wyrazi mówias, Ty odważnego Święte-
 go Słowieku Sena z trąpiest wszrod ciemnej nocy, Po-
 tudnie, y gdy mniemai oswey ostatniey Zgubie będziesz,
 powstaniesz iako Światła wszrod Potudnia; Zapra-
 wde rzecz godna podziwienia, iż w tych tu Słowach He-
 brayckiego Łaiywa Terminu dwosiobey Sygryfikacyi, to
 jest Świeciey i Ciemnie pokazuię nam przesto, iż Łacnie-
 nie które pochodzi z przeciwności y utrapienia, i jest praw-
 dliwym y szczerym Światłem.

To za fundament Łatożywszy co wszytkie wymowne u-
 sta mówiący śnadnych Pióra pisza iż koniecznie potrzeba
 utrapienia y przeciwności dla dostąpienia prawdzi-
 wey Cnoty. Ład tedy każdy kaptlować może, iż dosko-
 nałości barziej sobie ulubita życie Łacney konducyi
 Ludzi, niż eli niskiego Śtanu, sadzas iż większym y częstym

daleko podlegają przeciwnościom. Kartyse albo wiersz
 Zakonników i Partykularnych osób nie są tylko nakaz:
 są to papierowych na przeciw tych, które Laeney Kondycji
 Ludzie na Ziemi Inosie muszą. Uważony Synegzypus mo-
 wi, iż Laeni Ludzie raz się wyniosą aż pod same Niebo,
 a drugi raz w głębokiem są pograżeni przepaścią ich omnia:
 na nie jest nigdy mierna, Fortuna do osłabnych dąży na-
 walnosi, z kądś pokazuje, iż jako ich Fortuna nie trwa kon-
 ca, tak też i Cnota Inae niepowinna. O jak rzecz za praw-
 de piękna, bystymaży całego Swiata godna, widzieć La-
 eney Kondycji Ptowicka odważnego w przeciwnościach
 i Utrapieniach, jako Orsa podczas największych burzy
 i nawalności wzbijającego się w górę, jako Wieloryb pod-
 czas burzającego morza wesołe czyniącego Palby i Rusy,
 jako owe Skaly które Flukturn wszelkim morskim
 pierzają się i odważnie Staia: To jest prawdziwym Ciemer-
 tem.

tem Cnoty ktory przyrownacie może kamieniowi czyli
 strzelce Pionunowey; ktory podczas naywiększych nawał-
 nosci i burzy Niebieskich rodzi sie. Tak też po czarnej
 burzack obmow y kalumny, po chmurach ktore zakry-
 ly naszą Repubalykę Honor, po opresy niewinnor-
 sei, po Smiesi krumnych, po Zniewierze niu sie Przyja-
 ciot, po nietaskach gdy kto jest stalecny my niedonie-
 nym to jest Cnot, prawdziwa doskonałość i zaćmie-
 niem Łazdrośnych Oczu.

Ład tedy kaktudny, i z wypoka kondycya prawdziwym
 y żywym jest cnoty Oblembem, jeżeli tedy i cetero-
 obym wafisz uznie. Dyspozycys samego Boga ktory
 osadził w swoich Przedwiecznych Sadach, iż Łaeność po-
 winna być z pierwszym Obiektem cnoty, bo nawet swo-
 ich nayłaćniejszych Sług chciał przywieść do dosko-
 nałości jeżeli nie przez Honor to przez wzgardę, y nigdy

by niebyli tak szanemi, gdyby sie przez doskonalsi Czo-
stliwemi nie stali. Pasaż Ebrajczel aby pokazal i jest
przykladem doskonalsi, wzgadzil Swiabeon, ktore
mu Szas przeklesy przed Oczy przekladal, y aby i szesze-
wieksza doskonalsi pokazal wzgadzil najwiecezerni
Honorarni y Tybutami, nawet gdy Jan S. chciat mu dai
przykrze Jmie Sneyasza, przyjac onego nie chciat. Po-
kazal wspanialosci Sugi swego prawdziwego Moysie-
sza przez wzgadzienie Krolestwa Pharaona, dal S.
Piosrowi y Pawlowi Pabae Merona i aks Amfitcabromich-
chwaly y doskonalsi, nakoniec S. najgłębszych pustyni y naj-
dalezych iaskin wywstanie y wywabia Pustelnikow aby na dzie-
cych y Krolewskich Dworach swemi przyswiecali dobremi y-
wielkiemi Akcyami, Wiec Pedy i ezeli Bog z Sasi swoiy Naj-
swietszej nawet y z Pustelnickiego Zycia wynosi S. wsi
y Swiabu ich pokazue aby byli przykladem wszelkuy
doskonalsi

doskonalości, czegoż się namto więcej spodziewać mać
 Łacney Konduycy Ludzie, y większey do wierzenia się
 w doskonalości Obligacyi tytko Stany Konduycy swoje

RACYA CZWARTA

pochozocy dyskurs prowadzący, o
 bogactwach

Rzecz wielkiego uprawnienia godna była podziwienią
 między Siedmiami na Egipcie rebelizującymi od Bogga
 spuszezonymi karami, iż Nil słickny przeczyczył
 Rzeka krwawym płynęła Strumieniem, lecz ten się
 w większey daleko admiracyi być powinien, że Siedney
 obydwu Narodów biazas rzeki, Egipcyanie krew exerpali,
 Izraelitowie zaś przeczyczył nad kryształ słickny szawode.
 Toż samo widziemyy dyfferencya w życiu Słych y dobrych
 Bogactw, Ili albo wiern exerpali y kornpiasię wstojiey
 Siedm

y srobrze zebrany m y s p t y w a i a c y m z d l i e s t w o y k r z y -
w d y u b o g i e h y m i z e r n y c h l u d z i t a k w t a s n i e i a k u k r w a -
w e y d z e e . P r e c i u w n y m z a s p o w b e r n d o b r z e y p r o g a
c z e k o n t e m b r i a c y p i e t y m c o i m t a s k a w e n a z n a c z y t y N i e -
b a , p r z e o l e c z n a k o n a p r u a w o s e , k t o r a w y k r w a z a z a u b o
g i c h l u d z i p r z e z k a n a l h o j n o s i t w o i e y . P o k a l w i e k a l b o -
w i e r n w y c h o d z i p r z e z u s t a k a z n o d r e p s k i e o g r o z e k ,
p r z e k l e s t e u y p o s t r a c h o u n a p r z e c i u w s z y s k i m z b i o r n
y b o g a c t w o m , t o i e o b y c h b y l k o m a r o z u m i e c k t o r e n i e -
s t u s z n i e y z k r z y w o p l i z n i e g o s a z e b r a n e . T a k i e b o w i e m
b o g a c t w a y z b i o r y s a t o n i b y n i e s a k a z t a s t o n a y p o t o r y p i
k o , k t o r e w s z y m d o b r e z a k r y w a , s a t o n i b y r e c e n i e w d z i e z
c z n e g o s t u g i k t o r y n i m i p a n a s w e g o z a g a r t o c h u y -
t a , s a t o n i b y n o z o s t e t y m t r z o n k u k t o r y o c z y d e l k t u
i e , p e r e u z a s p m i e r t e l o r e t a d a i e r a n y , s a t o n i b y p r z e
p a s i d r o g i e r n i z a w a l o n e k a m n i e n i a r n i i a k i c h t l i o g a b a l
s o b i e

sobie życzy i żeby swa śmierć wstawit. Są to niby
 wyposadzi y gony jakies ktorych mazy zmiertye niemo-
 zna chyba skozeniem w wieczno pograżył ystypie prze-
 paść, są to nakoniec iako trucziny w zbozym kornie ofla-
 rowane kubku. Paoz wielkim zalem Cuzebius Comj
 senus mowi, onie rozumny za prauwe taki Odowick który
 ma w podziwieniu bedacych w wielkich bogactwach y
 Taworach Swiata tego, ktorych dostajili przez niespra-
 wiedliwosc y niesuszność, utrzymuia przez gwałty
 odstajie niechca, chyba wieczna zastuzyszy przepaść,
 o za prauwe niegodny Przesiarskiego Jmienia Oto
 wieze, który odważnym takiego Tenedyka byp i rozumieł
 samego siebie zabijajcego, który nazywał tego boga
 tym majcego wielkie aniesuszne bogactwa y zbiony, a
 przede sobie nieszczestliwa wieczność gotujcego. Który
 takiego mniemasz byp i szeszliwym trzymajcego w
 kw

92
Złoty Kubek napelniony trucizną, i że złak bogatego na-
czynia śmierć odbiera. Wątpie bardzo żeby Człowiek cokol-
wiek rozumu mający mógł to dobrze sadzić, i ednakże co-
dzien się to Praktykuje, że gdy widzimy Człowieka Opftu-
iacego czy Sprawiedliwie czy niesprawiedliwie uboga-
ctwony Zbiory, a do tego Szarego, niewdzięcznego, niewier-
nego Ludziomę Progu, nazywamy go Szczęśliwym,
nie wiedząc obym iż sam sobie Złoty niewoli zastawia-
ie Pięta. I że iż jest prawdziwa iż takowe bogactwo
sa reprobowane godzucione, i ednakże od Kosusta nie
Zupełnie potępione, odiawszy albowiem występnie-
stusznego Zbierania bogactwom, który do onych natury
nie nie nalezy, każdy Znajdzie iż sa wielka podpora Cno-
ty, y powodem tym którzy wnie Opftucia do doskonało-
ści; do was to Saency kondycyi Ludzie Augustynie. Te
Stowa mowi, wam przynależy być bogатыmi, lecz nie
dla

dla tego bys i ich wynosili, nie nikomu nieswiadczyli, ale dla tego aby s i ponich deptali, a hoy nie naruszylkich rozszu wali: im bowiem mniej onich dbacie, tym was wyzej wynosza, do doskonałości przywodzo, prawdziwey i asne sa tego racye.

Pierwsza srodna albo wiem w wielkim y nieznośnym ubostwie byp z cnotliwym y doskonałym, rzadkie barzba podobno y niesbychane tego Przyklad y. S bownik albo wiem w ubostwie y mizeryi zostajacy barzomato ma czasu do ewiczenia sie w enocie, z okolicznosci a niedostatk u przywienca; g donym bedac niema w myśli Przykazan y rozkazou Boskich, barz cale z potrzeby onich zapomnia. Gospodarz ubogi widzac we aby m domu swoim ubostwo y mizerye, widzac m nestwo dzieci kborych we wszystkim prouidowac potrzeba, maiaac tylu nagłoue swoje zgromadzonych dbuznikou, widzac od głodu i dy-

20

Zdychający dobytek, domostwo z gruntu wywracając,
Zapewne nie macie do ćwiczenia wenoście doskona-
łości. Potrzeba bowiem i miserya jest śmiatki wsty-
skich występku i kryminalow, bo nie maiać sposobu
życia na wszelka odważnie gospuste i niecnotę. Dla
tey ani mney przyczyny dawni prosili Pana Boga
ni o wielkie Bogactwa ani też nie nową miserya, lecz
o pomiarkowaną Suficyencya. Wy zaś którzy macie lub
zbyt nie lub też pomiarkowane życie i sposoby, do tego
bynajmniey Legestru nie należycie, chyba niektórzy przez
zbyt nie występki i rozrzubność, Widząc bowiem w do-
mach waszych wszelka wszystkiego Apfety, dalecy od tey
mizeryi i esteruie ktorey drowdy Ludzie podlegają, to nie
mamy nam być do doskonałości powodem. Doczytać
się możecie u Siggach Genesios nazwanym, iako Bóg Ada-
mowi stworzyłszy go, wszelkie do życia mieszkania i odzie-
wania

waniarze dat sposoby, aby niemiat racyi pracowania
 y turbowaniasie, lecz aby wszystkiego Spokoju nie używał
 chwalać samego Boga; nakoniec wszelkie odrosty
 przeciwności, aby niemiat racyi ubolewania nad swo-
 im nieszczęściem, tylko szeregulnie z swości, nieudzi-
 czności. Za teny kondycyi Ludzie Bóg sobie z wami tak
 postępuje, jak niegdys z Adamiem na ziemskim Raiu,
 dając wam wszelkie do pożywienia opfitości, do okrycia
 sie Materycy y sukna, do budowania przynależace ma-
 teryaly, gdy tedy po was żada abyście byli cnotliwymi, nie
 nadstusznosci y sprawiedliwosci niewyciąga.

Druga racya jest iż dajmy to choćby ubodzy Ludzie cwiety
 listie wenoie y Pobożności, iednakże ich doskonatość nie
 jest tak mocna y głośna aby po całym mogła bydź dyskul-
 towana Szwecie. Albowiem małe maiecy Ludzie Sta-
 wy y Reputacyi między Ludźmi choćby największe y naj-

14
nawspañialozę czyuli Akcyę, chwalebne ułudzi nie-
szę, losię z łacnemi y bogatemi równal niemogo. Bogaci
bowiem wstę losię z łacnemi cwiexeniasię w cnostach y
doskonatosciach, abij przez to równymi niebyli ubogim
chcassię od nich we wszystkim różnić, y gdyby różnie
to podobno y samemni Duszy Ołemendarnu. Lecz łacnego
Stanu y wyrokicy Kondycyi osoby tak szacowni dochua-
lenia dobrych obyczaiów y probowania onych, iż czasem
nie przez Łbości, lecz przez Zapomnienie, zmykli swoje
wychwalać występkę y niedoskonatości, i z celi tedy te sa-
w nich w pechuale, tyon barzicy Cnota bydz powinna,
nie trzeba bowiem wierzyć jako pewny Historyk naucza
iż piekto na świecie jest fundowane, pod suwości Łbości y
dobry Sumnienie z niego calę rugowane; sa bowiem nie-
ktorzy niecnobliwerni, lecz nie przez Affekt y miłość wy-
stępkę, ale przez Opinię, y natog do tego przymuszeni, jeżeli
czasem

czasem, lecz to u rzadko strafia, bywa który bogaty i we
 wszystko opfiliwszy pobożnym, iż zarad uszy naniego
 maia obrocone być, ten tedy tego bogaci i w tedy sa-
 ni, maia pożytek iż zarob przykładem swoim innych
 do nabożeństwa pouczając i w tedy, i zeli tedy Progwam-
 daie ten Talent czynienia dobrego, czemuż tego na tle
 używac, co za lekko myślności i nierostropności popet-
 niacie mogac, Cnotę wywyższy, nie cnoty wynosicie i
 wychwalacie. Dawny mi czas perty nazywano husa-
 rzami, iż Damom ktorzy nie ustrojone były, plac wolny
 y przechod czynily; wasze wszystkie bogactwa y skro-
 stusznie tym Tytułem nazywacie się mogabowam wsk-
 dzie y prawie po całym świecie czynia Honor, Repu-
 tacya y miysce: niechayby tedy czynily także Stawę
 Pobożności y Cnotę, bo i na zey wszystkie swoje jasności
 obracaia w świat miemie, gdy bowiem na Tron wywyższona

50
cnotę, stuszenie y możność same panować będą.

Nakoniec aby szczerza zakonkurować racya która dawa-
jesie bytł najprawdziwsza y najmocniejsza, iż Bo-
gactwa sa najpieniosza obligacya gwiczenia sie w dosko-
nalości Chrześcijańskiej, Dawsie, albowiem iż Bóg
dał wraz z nim i miłość Bliźniego, albowiem mowi
u Lukasa. S. w Rozdziale drugim, daj iabmużni a
będziesz ze wszystkich występku oczyszczony. Takie
bowiem Bogu podobna dawanie iabmużni, iż sobie
innszey nad te doskonałości nie obrat. Mowi albowiem
uczony Synezyus iż natura Boska cała na dobroczyn-
nościach y rozdawaniu Łask jest ufundowana, tak wła-
śnie iako Ognia zagzewać, Słońca zaś natura wszystkich
Kreaturom przypwicać. Do tego Sensu lubo Pogański Si-
lozof i ednak rozumnie mowi Pliniusz o naturze Bo-
skiej pisząc, iż Bosstwo zawisto na dawaniu y Prawdzie
nia Łask

Lask tak dozesnych iakoy wicetnyh; iako chystamy
 w Sieniach Davidowych. Reu. P. Skil byt przyrowna
 ne do zbotey kuli wtborey. Obszerne morze Lawiera
 sie. Reu. Zapewne zbotymi byt moggo nazwane, ktor
 nam uzbawnie Laskawosc Boska wyswiadczaia, of-
 fite na nas wylewajac Laskawosci, morze ktor zigny
 przebrane byt nie moze.

Bóg bawiem bedac, pełen nieskazynej Dobroci y hojno-
 sci, chce iasze w swoich ogladai klientach y slugach
 y natym prawdziwa fundue doskonabosci. Iasze tedy:
 kazdy poznac moze, iz wszyscy bogacze wielki do tego
 maia Obligacya byt doskonabym y na ubogich hojny
 mi, gdyz Bóg obratich za swoich Podskarbach y Dystry-
 buterow wszelkich Lask, Dobrodziejstwa y Opfiteosci. Laska
 niey kborzy wszystko od dali dla dostapienia prawdzi-
 wey Wiary, wiccy dodawania nie niemaia; Ci kborzy

mierni mają Zycia Sposoby, którzy pragnieniem
dzi by dać Leez. Skutkiem niemożę, Ciżas którzy ma-
ias wku y moey swozey Sposoby swiadczenia pa-
wania hoyna ubogim pożywienie rękę y którzy sa pra-
wie Instrumentami Laskawosci Boskiej, abymsa-
mym bardziej do ewierzenia się w doskonalsi Obligowa-
ni. Jeżeli tedy ktos sobie wgotowie układać będzie
iz bogactwa sa przeszkoda do wiezrou chwady chyba
że ich na złe używac myśli, Zapewne jeżeli wtey a
nie inney iest Intencji, mlyńskim bedomu do wiez-
ney Szepasii Karnieniem: przeciwnym zaś spo-
sobem jeżeli ich nadobrze używac beda, stanosie im Br-
lemi piorami, które ich aż do Niebios wyniosą. Twier-
dzo Historycy opewnym Krolu Egipskim nazwanym
Sesoftrypie, który diabelska swoich Sukcesowysz Lata-
skawosci nadeży dumo, Stęwo Zuycieżony mi Krolami
ierdit

Serwit, przez co w Zwykłym wiezney podpant
 hanbię konfuzji. Bogaci zaś przez swoje dobro-
 czynności i hojności ku ubogim i Pędziom, którzy
 reprezentują, pełno młocnych krolow, dostaję przez
 swoje bogactwa drogi Szczęśliwej Wieczności, a
 szad każdy Paźcie może i z sa powodem do uszczę-
 śliwienia iaciz jako pewny Authormowi, jeżeli kocha-
 cie sie, w bogactwach, ziemskich rzeczach i c Lubie, i
 kochajcie sie jako iedyne obiekty i Savy waszej
 jako Instrumēt Zbawienia wiecznego, jako Dokumēt
 dobroczynności i Saskawości Pańskiey ku wam, y
 przeznaczenia waszego.

RACYPIATA

o dobrach y przyna leżytościach cielesnych
 Jest to rzecz zaprawde wielkiego pożabowania y ptaczu

godna jako bym i czasami grzech gorszy jest, że pod
podobieństwem dobrego swawyrządza niecnoty i flegle,
tak własnie o dobrach tudziez piękności ulesney, nie
czynią tu wzmianki o zdrowiu i mocy Ciata klonasie rzą-
do w ludziach Łasney kondycyi i najpau, piękność bo-
wiemy wspanialości jest im Ławsze przyzwabia, któ-
re niewiem czy w Lubsze dobrych czy złych kwalite-
tów pobozyc. S. Augustyn a natem Pens pisze tak mo-
wi, iż piękność jest to pierwszy darem Bostkim
ktory czestokroć z tym dawa, aby dobry Ła pierwszy go
nie ostymowali. Niektlyko bowiem Łakonnicy naj-
ostrzejsi y Lubsze Punksi surowe przeciwko piękności pi-
sali inwektywy, ale też i ci sami ktory bedac w Papiji
mitości chwalił, i kochał, przestawszy gonia, Petrarchus
ow mądry Człowiek bedac u wędrowny Papija piękności
w młodym Wiekus swoim, przypzedłszy do starszych
co przed tym

co przedtym wyżej Niebios wynosi, teraz niżej Pie-
 kła potępia. pisałac w tiazu mty tutowaney Lekarstwa
 przeciwko proznościom y Fortunie Swiatsowey mo-
 wie wy wstypcy, ktorzy Stawed swie na piekności Ciata
 funduicze, wiedziec o tym iz macie nie przypawela
 przyjemnego, y podchlebiaiacego przechowuicze Sto-
 dziecia, ktorzy krasnie wam Spokojności y Cias, dwie
 rzeczy w Swiecie najdrozsze trzymacie Kaba ktorzy-
 was ustawicznie turturami meety, macie pobudke
 zwady y bitur pochodnia, pozedliwości, tak do nienawi-
 si iako y do amoro. Ta piekności twodzaca Kwasie
 wam kaidany na nogi, Lastone na Oczy, Sancuch na
 Serce, iest to Laska fatrzywa ktora (pod pokrywko
 piekności, nieznozne Lawiera Smrodny. Inny Las Autor
 mowi, iz piekności iest to mamko miłości, pobud-
 ko grzechu y niecnoty, iezelise Las cnota z naydziej

20
Niska bardzo i bardzo niestrwata. S. Chryzostom w ko-
miliach przeciwko próżnej, Pratygotu piękności ob-
sternie przez niemożność, wydziewie szalenstwem i
amatorów, którzy obaczywszy jaką piękność odmitosiu
umieraia i topnieia. Pominiwszy jednak Pisma w
wszystkiey se probacye piękności i z ta iest nay pierwszyp
darem Boskim, osobliwie wtedy gdy bywa z Ono
to ztażona y wiele może przynieść dobrego. ztaż tedy
każdy Paździ może, iż piękność większa iest przyety
no czynienia dobrego aniżeli złego, byto byto bouzen
bluznie przeciwko dobroci Boskiej, cheasie iudzi
przy podobae. Cheas tedy dowiesić y Sentymant roztrop-
nych Ludzi zbie iudziez i asnie pokazae tym którzy
sa piękności Cielsno od Pana Boga utalentowa
ni, iż wszelka czynia Krzywdę gdy oney na tle używa
ia, do wyradzenia swych niecnosť sposobio, czego systema
Emocypni

moenym dowiade ralyami.

Pierwsza, i auna by to rzecz byta przyutarszajac pie-
 knosci uiesna komu innemu a nie Dobroci Bo-
 zkicy, odstapie Chrześciańskiej Wiary a sta sie tra-
 nicheuszem, Bóg albowiem sam osadził piekności
 bytż potrzebna, gdyż i cy jest Autorem, wywyższaj
 iak Słońce w Schodzie, rozsiawia rożnie nawsiy the
 kreatury Swiata, tak iako Słońce Promienie. Cto-
 wick zaś od Stworzenia Swiata najlepiej nie jest
 opatrzony, bo Bóg go stworzył nactymem wszyst-
 kich doskońalosci, y najwyborniejszych piekności.
 Origenes pisze iż Czerwiek jest piekny iako Firma-
 ment Niebieski Gwiazdami przy ozdobiony, ktore
 swieca tak iako pochodnie zapalone na Stanzu =
 Wszekmoenego Boga. S. Przyzostom mowize
 Aniołowie sa Gwiazdy poranne, o których narzucio
no

24

u Joba którzy bez przestanku chwalo Boga, Ludzie
zaś wieczorne Pwiazdy Bosto uformowane Reko, sa
kiedyze piękności z pomiarkowaniem, aby takze usta-
wne Boga uypiewowali pienie. S. Ambrosy przy-
daie iż Bóg Stworzył nasz dawszy Cztowickowi
piękności, wlat w Serce jego oneyze wielka miłość, iż Czo-
wick rozsądny y rozumny wolabby wgłęboko przepaść
y prawie do samego Siekba był zanurzonym, niżli sie
podług zdania Pitagora wżako nierozumno y bryd-
ko przemienie bestyo. Konseperacya druga, iż dawne Pó-
ganiskie Nacye ten rozsadek mieli, onym za głupstwo
poetystias ktorzy pod Figurami różnych bestyi, Bogów
swoich adorowali z tym Zakazem, aby Kaden Nymcz-
ani Malarz nieważyt sie pod inno Boga tylko pod Lu-
dzko reprezentował Figurę, Stuszná tego y prawdzi-
wa daiaq nacye iż Bóg nie jest miłosnikiem Konii,
Ptastak

Ptasz, a nie też nierozumnych Besby, też i edynie
 Rodzaju Ludzkiego, z nimi sobie mieszkanie obierają.
 Uważ teraz każdy jeżeli ta piękność która Bóg tak
 ukochał, nie mamieć w tymalepijy postanowienia u
 Ludzi, y która wielkim jest do Onoby powodem.
 Co do drugiey racyi powiadam iż Bóg tego sposobu pie-
 kności używał w wielkich okazjach co jest znakiem
 nieomylnym, iż iey a probuje naturę: Bóg albowiem
 nigdy niepodobnych sposobów nie używa do wy-
 nienienia swoich Przedwiecznych Dzieł y Sądów. Poka-
 zuie to Bóg iż piękność jest instrumentem Jego
 wysmienitości, btykawieo Wszelkmości, Zwycię-
 stwa. Tak albowiem gdy chciał Lawię tego y bezboż-
 nego zwyciężyć Holofernesa, mógł był swoia Wszelkmo-
 ścią Dęba Skaby u zbroynych Obroci Ludzi, nie chciał
 lednakże niż zwycięzonych używać Cudów, tyfko po

44

podwził piękności Fedney Wdowy aby Tryumfowa
ta z nieprzetrzywającego Woytka pierwszey Świata
Monarchij dawszy nadnaturalney Judythcie ozdoby
aby niasusidła mężnego y odważnego Petra
zaemionego Winem, y nieporządna miłościa. Tym
ze sposobem zwyciężył kądrego y dumnego kama
na, będąc bowiem gotowym być niewinnych Dufk
przez swoje niecnote zatracie, Bóg Smiertelna mu
y dozesna przed oczyma postawił piękności, która mu
wieczna była przepasua, odmieniwszy w ednym me
miesie Króla Aswerusa, zagniewanego Lwa w basku
wego baranka, wolności życie ufundowawszy Pospolstwa.
Przez taskawy Cytelniku większych moenie stylch
dokumentu Czymaleji która Bóg dla piękności Staço
ney z Cnoto, y że takiey pozwala Tryumfowai: Syn
albowiem Bóg y Matka Jego Najświętsza iako
dawnie

dawne pisma, Tradycje y Interpretacje na Pismo Cy-
ców. Siż byli osobliwa, piękności y SASKAWOŚĆ ex-
dobieni, a przez to sobie Serca Ludzkie zmiękczyli, y
pod iarzmę Ewangelij poddali. Klemens Alexan-
drynus przeciwnym sposobem pisze, iż Bóg
Zbawiciel nasz żadney nie miał ciała piękności,
mniemając iż byż Pospiesz bogactw y wysokich
Honorów, on zaś postoci y unizenia szukał; te Pro-
petye, funduas na Pismie Izaiasza Proroka,
ktory opisując dzień meki Zbawiciela naszego tak
mowi, Vidimus eum & non erat aspectus. ten
fundament jest cale fałszywy, y Autor to pisał
nie więcej niestety niż jako Malarz ktory chce
w swojej sztuce odmalować Miesiące podetias
Ziemienia, odmalował by go. Inni zaś Auto-
rowie ufundowani na Pismie estyrdziestym

czwartym, Speciosus forma profetij Hominum,
upewnia nas iż Bawieid nasz obrat sobie najwy-
borniejsza piękności ciaba, y najwymowniejszy
język. Nicoforus w diażce pierwszej w Rozdziale
Czwartym opisuje kolor, Stany y proporce
Złotkoi Bawieida naszego, które zebrał z dawnych
Autorów, Scypianiusz pisząc o piękności Najświę-
tszej Panny mówi, iż to istotna była uspaniatosi.
Sądźże teraz każdy y obacz iciele Bóg wzgarni-
dziwszy dobrowolnie Honorami, bogactwami, Godnoś-
ciami Swiata tego, aby nam dał przykład po-
kory, piękności, i ednakże Poswiecił w swojej y Mat-
ki swej Osobie; i akor dla tego daru Niebieskie-
go powinienes mieć Osobney, czy chwalebnej
Go profanować. Więcej powiem że Bóg nietyl-
ko tak ukochał piękność nad inne Cnoty, ale też
dat

dał ię teobyć, że jest instrumentem Jego
 rozkazów. Tawymieniboić. Znapuile się w kuzkaut
 nazwanych Oxy, gdzie Bóg rozkazuje Moy
 Leszowi aby postanowił naczynię dla umywaniasię
 się. *fed Labrum Aeneum cum basi sua*
de speculis mulierum quae caecubant ante ostium
tabernaculi. Naco te Zwierciadła byli potrze
bne namilysu świętym y przy naczyniu po
święconym, Teoderetus, P. Cynthus y Prokopiusz
pisza że Egipcyancki chodzity na Offiary do Progi-
ni Izypy przyodziane przez ceteradtem musz
linowym trzymajace w jednej ruce Sceptrum
a w drugiej Zwierciadło, że Hebrajskie Biato
głowy na Ruszcy tymże Sposobem offiary czy
nili. Lecz Bóg ktory chciał pokazać że Lbri
ny z Egiptu zebrane swoięy Wszekmoeności

rezerwowat dla tego Zwierciasta swemu przy-
bytkowi powiescit. Tymczasem zaś Hebrajczy mna dale-
tego racya, to jeszcze Jraelitowie widza sie byc w niewie-
zonymi Kaptanami Egipskiemi, pod ktorymi niemaly
czas izraeli, postanowili miedzy soba aby wiecej nie za-
zywai Stanu Szalenijskiego aby nieptodzili Sukcesy-
rowy Dzieciow mizerji swoicy, lecz Bog ktorego
Sady myslo Ludzko niedoscigle pobudzil zony ktore pie-
knośc swoje z Zwierciastami Egipskiemi tak przyoz-
dobily, ze plemien mutozi mezo swoich ktory przy-
gazony y przystrumiony byt pod popiolem niewoli,
rozpalili, aby wyraty potomkow dla ktorych wszystkie
Macy Swiata miaty byc w zeszliwie. Ta Akcyja y
sposob takie, Bogu upodobat iz ostad te Zwierciasta
ktore byly ozdoba piekności Białych, y przyczyta
tak wielkiego dobra, swemu kazal przybytkowi powiesci.
Ład

Stat tedy każdy obaczyć może, iż Bóg jest osobliwym obrońcą y protektorem piękności Cieleśney, y kłószą ganie może.

Trzecia racya jest ta, iż ta władza która piękność ma nad Sercami, nie pochodzi z Ludzkich przyrodzonych Sił, bo by się przez to natura w durne niepotrzebno ubita, ale Bóg przez swoją dobroczynność, y nieograniczoną łaskę dodał Ludziom a osobliwie Monarchom promieni Łaski y wsparcia łosci, aby przez to byli stanowany mi od Pospolstwa, chociaż piękności na dobre używai sposoby, ale stworzenie y natura zepsuta na złe darów używa Stworzyciela.

Maxymilianus Tyrnitzkyk pisze iż piękna dusza wpięknym Ciele, jest to iak przezroczysta rzeka która między zielonymi y pięknie kwitnacy mi pływaj Łaska mi, y swoją dobrocią zaty Świat do podziwienią

— 2 —

południa. Pewny Grabarz w Panegiryku Konstantyna
Wielkiego który był piękności piósem nieokreślony tak-
mowi; *Te cum Milites vident admirantur & diligunt,*
sequuntur Oculis, animo tenent Deo obsequi putant
cuius tam pulchra Forma est, quam certa Divinitas.

Większa y nierównie ozdobniejsza w Białogłowskim Ko-
dzairu znalazł się piękność, widu albowiem Monar-
chów którzy Ogniem y mieczem świat cały pustoszyli,
na koniec widzieli się być hotdownikami Śmierci cnej
piękności, poddanemi swoich niewolnic, y kupias swo-
ja niewole, swoje Lwyczeskie Ławy, Krolewskie Berta,
Kawalerskie Szroie, Lotnierskie butaty, unog prostych
Kobiet składali, ac o większa takie czynili sprawy, któ-
re nie Pora bez wieczney hańby y konfuzji godne.
Persabe naczyta anielwem silnym, ani odważnym
wrodziwym Goliatem, ani też nieprzezwyćcionym Pau-
lem

Saulem, iednakże iednym weyżeraniem Okazuy
 ciężta tego który drapieżnie rozdzierał Luy, po dum
 nych y hardych deptał Goliatach, niezwyuczonymu
 y mocnemu Paula Woyskowi odważnie y silno od-
 por dawał. Filystyńczykowie Ładnych Kaypan ani
 tak mocnych Lancuchów nieznalezli ktorzyby silne
 go mogli skrzepować Samsona, ktorogo sliżnia Da-
 liła z włosów własnych ukreconym Lancuchem Lnie
 wolita y związała. Salamon ow ktoremu wbie
 głosci rozumu niebyto rownego, ktorogo Serca skryśoi
 ci głebze nad morze były iednakże Łaskawe Płou
 ka, miłcy erwobodne dyskursy Łudziei pięknoś Piato-
 głowska znalazła onemu kresy termin. Tarwy-
 smienitośi odmiany Sidagoryczney, ktora pięknośi czy-
 ni wfiatach Łudzkich, y ktora nazywa Tyraniem bez
 Woyska Kamedus, Łat osliczna pięknośi kiedy jest przez

Imposturów, przez złe y lubieżne intencye, przez
mitości niewstydlive y niecnotliwe, przez nieporządne
afekta, przez godne wieczney hańby uczynki natle-
y wszelka niecnota obrocona pochodzi, z przewrotności
Czarta przekłżtego, y z zepsowanej Ludzkiej natury,
lecz iey wbaściwa wybornosć y władza jest istotnym
darem Bożkim, y która to w Pałach Ludzkich spra-
wuje, co Słońce w Słotach dla uformowania Tenety.
Uważcież teraz y obaczcie sobie Darny tyrn darem
Bożkim osobliwie nad inne kreatury obdane
y udarowane, jeżeli to wam niepowinno być wiel-
ko pobudko y pochobem do szexerze sbutenia Progu
y do obrocenia tej Łaski ku większey jego Cwale, be-
dziecie musieli na ostatnim Padzie dać rachunek y lic-
bę znaymniey szego Włoska, z znaymniey szey Sprawy
y uczynku czego pokubować musieli, jeżeli w tym
Włosku

Szczęśliwym i o zdrowym domu, który Bóg na swo-
 ja usługę wam wybudował, przewrotny i bałkoni-
 cie gospodynia, i o cię włościach zawiść, w niena-
 wiści nieposkromiona, w zadrnościach niepomiaro-
 wana, w myślach lubieżna, w słowach niewstydliva,
 w przyjaźniach nieszczerzy, nieprawdziwa, w cnocie
 uboga i mizerna, w niecnocie ofiata i ubogaiona,
 w nieporządnych efektach i miłościach niewstydliva,
 niecnobliwa i przekleto i o sadzacie dusze. Przedcieci
 okrutnie sadzone i zechłisze, pożyczany mi i zechłisze
 przymiotami i o zdrowami, i zechłisze walebnymi i dum-
 nymi i zechłisze i pożyczanych pieniędzy, i zechłisze naku-
 nie i zechłisze i kwiatu piękności waszej, przemi-
 i aiacey, która czas który jest końcem wszystkiego, Szarość
 która ja w obmierzły i zaszarzały obroci grzyb, Szabosc
 i choroba która ja uderzywszy o tożko o stabi, nadwałi,

52
Leszpejy zhańbi, Smierć nakoniec ostatni zey Krosy Ter-
min która ośmiertelną uderzywszy mały piękność tu-
pi, Ozdoby uspaniałość zedrze, zewszelkich ciata przy-
miotówy Ozdob tryumfować będzie. Wstydzieciey wiecna
hańbe ponieść będziecie musiaty wy wszystkie z Pięk-
todem Proszpiny, które dla ukatłowania y ugastenia
swoich niewstydlivych y lubieżnych chęci, częśi niegod-
ne Sproszternia Ciata odstaniacie y wygalacie, które nie po-
strebne go Szukaie Honoru y Reputacyi a niewsty-
liwej y niecnotliwej ku skenszczyznóm miłosci, zaty-
wacie nato daru piękności który nie jest waszym, które
nakoniec ustawicznie milwacie przy Zwiereciach Peden-
tarych, dni y godziny trawiac na niepotrzebnych Strojach,
Fryzurach y galantowaniachse, które częśo króć bywają grze-
chem wam, a innym zgorzzeniem, Lednakże pamiętaj-
cie nato że będziecie końcem gniewu y zemsty Proga
nauy zedrze

May wyższego. Dopuści albo wierzem ten Sprawiedliwy
 Sędzia że na was padnie przekleństwo u proroków napi-
 sane, iż dnia Ostatniego Sadu wyciągną wywrwo z gro-
 bów zgnitey struchlate ciała wasze, y pokazo je przed
 Niebem y promieniami Słońca, y rzekno o was aże-
 si y Ciała tey atey kterasie przemieszajacy pyszniła, pie-
 kność y krowia z młokiem uczytasie pomieszanym
 romienicem, teraz zaś nad iey Ciałem robaćtwo panu-
 ie y jest zwoyczo zgnitości, Dusza zaś za Groby Dzie-
 dztwa ma piekło.

Ożaprawdę smutna y cale niepoieczna kabastrze
 gdy Bóg tak lubieżny y niewstydlivey grozi pieknoś-
 wie tedy kaidey z was szeszerze Lyce abyście wasza pie-
 kność Boga konserwowali. ktora Światowi y Dworscy
 Ludzie tak Estymuiay lubia, jako Przelcy y rnyśliwy
 Dzieczyłny y Zwierzyne, Bóg ia zaś tak Szacun y Estymie

50

10

jakoby Koscioły swoje przybytek. Starajcie się tedy aby
sue wszystko wladzo y Krowyt obracaty na ustuge Stwor-
cy waszego, a z apewne i ezeli temu bedziecie postusa-
ne, nader i ezegliwie bedziecie. Pisze Ludovicus Vienni-
us opiewnym mieście ktore cale przez rozpuste y Sny
wole zepsowane byto, iż statosci reformowane przez pie-
kność pewnych Panien ktore Przerzete udawstyzie dodo-
skonałości Chrześcijańskiej nikogo widziec niechciaty
nawet y tych ktorzy sie odazy wotno ich Przyjazni starali
aż aby pierwey porzuciwszy niecnobliwe y hultajskie
Życie, udalisie do doskonałości y nabozeństwa, ktory Spos-
sob był bardzo dobry do wyrugowania Gzespaw y niecnob, do upan-
dowania y ugruntowania doskonałości, perfekcyi y Cnoty, tak da-
lece że wkrótkim czasie z niecnobliwego y bezbożnego, w Pobożne
y Cnotliwe Obroćcie się miasto. Czyncie y wy toż samo y też pra-
ktykujcie Sposoby, a obaczycie że Bóg waszey pobożności piękność

20
11 54
kiedy ja na Chwałę y usługę Bosko konserwować
będziecie.

RACYA SZOSTA

o piękności umysłu y rozumu

Piękność ciała przyrównana do piękności umysłu, jest
właśnie jako gdy kto małe światło przyrówna do
Źródła światłości. Wszystko albowiem wspaniałości
y władza szłowieka tedy nie pochodzi z wyśmienici
tości y wyborności umysłu, tak właśnie jako Stru-
mień wynika ze źródła. Jeżeli bowiem Ciało jest os-
dobno skorupo, Dusza zaprawdę perła, jeżeli Ciało jest
popiołem Dusza nieodmiesznie ptomieniem, jeżeli
Ciało jest jako mówi S. Augustyn wozem Tryumfują-
cym uspokojonego Salomona, Dusza zaprawdę jest
królowa która im radzi y dysponuje. Jeżeli Ciało jest

40
piano wybuchając z Skatki morskiej, Dusza zapew-
ne jest Dynamitem który weszodku swoy zarnyka-
Lustrzy potok. Dusza albo ziemi jest ukochana od Boga
ga która spuścił do tego więzienia Smiertelnego Szest. Gata,
Dusza jest na wyobrazenie Boga Skłótworzone a no-
szaca y mająca na sobie promienie wspaniałości y Pa-
restatu Boskiego, nanie Ewangel rozciągnął Pur-
purę Królewską jako mówi u Czecchieta Proroka, Capam
amictum meum super te, ta zaś Purpura nie innego
nieznaczy tylko Zbiory Słok wszelkich doskonałości
które Bóg z wszelkich Kreaturek wlał w Ludzko Du-
szę, tak właśnie jak kiedy kto reprezentuje w skraju
Pierścienia Figurę Świata. Tak właśnie jako Aaron
najwyższy Kapłan Starożytności na swojej Sukni-
cacy Świat wyszywany y Złotem lub Srebrnem ha-
wtowany, podobnym też sposobem Dusza nasza ma
na sobie

wszelkie doskonałości, które są żywym Obrazem
 Perfekcyj Izawicela. Niedymniesziasz zaś Tłumaczeń
 piszą na Test wtrzy wyrazony o ubiorze Duszy któ-
 ry Greckim i Słowem nazywają bardzo trudnym do wy-
 explikowania, nasza zaś wersja czy ni ten ubior bar-
 zo subtelny y delikatny, induite Subtilibus; Orienes
 derzywił go z Słowa Greckiego które znaczy wto-
 cheg wyrazie iż ta Suknia jest bardzo z subtelnego y de-
 likatnego Włosa zrobiona, której Okiem Ludzkim
 by najsubtelniejszym dojrzyć żadno miarę nie-
 podobną, Wiara zaś nasza nas uczy iż to jest Sub-
 staneya, lecz nie Substaneya Elementou ani też Pro-
 ska, ale Substaneya stworzona z niczego przez Sto-
 wa Proskil rostopna, mądra y Duchowna, zawsze Agi-
 tująca, zawsze żyjąca, y tak we wszystkimi doskonała,
 Leicy niht nie może napelnie tylko sam Bóg.

40

Ten zaś który tak jest ciekawym że wiecley chce nad
to co Madrosi Przedwieczna Obiawita wiedzieć, iż celi
Wierzy ją być i nieśmiertelna dla prozney Pruwaty,
uczucie ja nieśmiertelna za Wieczne Sześci, mowi
Si Augustyn Si Credit immortalis est ad vitam, si
non Credit immortalis est ad Penam aeternam.

Leżżeta Materya y Pens o wymierności y nie-
śmiertelności Duszy do mego nie należy bynajmniej
Traktatu, albo iamy. Je mowić tylko o rozumie y
y rozsądku duszy. Leżżet albowiem iest prawdziwe
że wszystkie Ludzie i ednakowa marny Stworzona Du-
sze, leżżet różna w swoich doskonałościach y kwaliteta-
wiednych albowiem ta Dusza prawie iak Piasek wai-
le całe życie, tak właśnie iak Piasek pozbacany kto-
ry wszystkie czas w pochwałach iest bez żadnego uży-
wania, tak też y Dusza oświecona naturalnym Pen-
sem

Sensem, rozumem. Uinstych zaś ta Dusza Powie
 ci yzarniee z naymłodszych Lat westug czasu y Spos
 sobności, przez wyuzaiac wszelkie przeciune Tabary,
 to wnas nazywasa, rozumem y roztropnością, co się czę
 stokroć w zacnych Ludziach z naywie, oni albo wien
 sa rozumnymi, roztropnymi, y do wszystkiego Sposob
 nemi, z kąd wielka maia Obligacya do cwiżeniase
 w enocie.

Konstantyn wielki takie postanowit Prawa, iż koby
 kolwiek przeciwko y skrzywdz niasta wywodzil Orna
 menta, aby on swoje przyszdabił wioski tak piastaj
 Si quis post Legem hanc Civitate Spoliata hoc est mar
 mora & Columnas ad Dura transtulerit, pri vetur ea Pos
 sesione quam ita ornaverit. Dusza zaś nasza iert nia
 stem Pioskim, przy ozdobiona tyto Ornamentami,
 tyto Tytulami, tyto Honorami, y Luyiczkimi Laurami.

Wysiednak Łasney Kondycya Ludzie czestokroć Stupia
ciey zdzieracie Szarba, to jest Dusze dla przyozdobienia
Wioszk waszych Łoiesb. Wszetecznygo Szaba; godni Ła
prawde jestebcie abyście wygnani byli z Polesy i Dziedzi-
stwa waszego, kiedy go na zte używacie. Dla tego nie
inney racyi przeboze wam kilka Punktow y Prob, ktoro do-
wiadko jako jest rzecz wieczney hanby y konfuzyi god-
na, rozum doskonaly na wszelko obracać nie może, co Ła
two probowane być może, lecz od Łatowane nigdy. Pier-
wsza niht tego Ł Ludzi denergować nie może iż każda-
rzecz ktora przechodzi Terminy brzezi natury swojej
aby nie miała być nad Regule y zdrowy rozum wykro-
czona, widziany albowiem iż wszystkie Clementa, -
wszelkie Szcepny y nasienia, różne Zwierzęta y Kreatury
Świata z e swoy ktory im Prog naznaczył Łrzyona
ia porządek, ogień bowiem Ławsze naturalna Łachowij
gorawzi

gorałość, Woda choćby na najwyższym był a waro-
na Ogniu do swego wraca i chłodu, miod pistunowej
nie przyjmuje gorzkości, Lew kota morskiego nie u-
pi natury, bystry Orzeł nocem, nie białe się powo, A do
tego że natura rozumna y roztropności, oświeczonych
rada konserwować rzeczach iako mówi Seneka, na-
tura quæ hoc habet Argumentum Divinitatis sub
quod illam Divina delectant, nec ut alienis interest,
sed ut suis. Sądź teraz Łaskawy Cytelniku co hań-
bay Konfuzya zakopywał ten Vigor y Świątłość ro-
zumu ktorey Bóg tak hojnie sobie użył. obra-
caias ja na niewiśiwe y niegodne akcyę, ktorę Łagrze
buias Honor pniemia twego. Co za wstyd y Dyzhonor
bedas Stworzonym Krolew nad wszystkiemi kre-
aturami Drodzie natury uczyniesz oney Kome-
dy antem różne na Świecie reprezentuias, Orzoby

42
y sztuki oprócz dobrych Akcyi, do których każdy jest ob-
ligowany. Co optakuiąc Ow wielki Autor Tertulian tak
pisze, Nemo omnium flagitiorum Actor, non tantum
opus Dei verum etiam Imago est, & tamen Corpore &
Spiritu a suo desciuit instabere. Inosniejsza iednak
rzecz jest Ludziom prostej Kondycyi ktorzy tytko natu-
ralnym sa oswieceniu rozumem niemajac żadney
Informacyi y nauki, lecz tym nigdy niewybażona któ-
ry beda y od Boga naturalnym opatrzeni rozumem
twdziez przez instynktacy nauki dobrze w rozumie wy-
cwičení, a onego przez swoje niecierobę na Złe używają.
Co do drugiey racyi jest to samemu sobie Dyshonor czy-
nic y wieczna hanieba Zaiywając na Złe rozumu tego,
y Zycias z pozwoleniem Ze rzeki iako szalony w dclicy-
ach Frenetyku prowadzac Zycie, ktorz inaczey byt
aprobowane niemoże, tytko przez samych w rozumie
obranych

obranych Ludzi, tak własnie jak żeby kto takiego
 bogatego y drogiego do brzytkich y smierdzacych rzeczy
 Łazywał instrumetu, czy widział ktokiedy aby Monar-
 cha Łazywał Purpury swojej do przykrycia pieca, lub
 Berta do nakładania Siana, każdy by to za Szalen-
 stwo y nierozum sądził: aby nie wdzielniku miawszy
 dany sobie rozum od Boga droższy nad Purpury y
 Berta Królewskie, a onogo na złe, na nieczyste, na ubo-
 żeźność, na obmowę, na uciecie Stawy Bliźniemu,
 na Zarnostę nad nieprzyjaźniotarni Twemi, na pogne-
 bienie Starszych od Siebie, Stowem mówiąc na nie-
 poświęcone używać Akcyę, czyż nie jest to Proskiemni
 Łupelnie gardzić darami. Piszą o Meronie Cesarza
 że to jego naywiększe byto ukazytowanie Łto to Łie nie
 kopać możyko, y gdy dobył pewney w Koryntyi Ja-
 skini kazał sie do niej Łwiełkim Tryumfem prowadzić

50
trzymając w ręku w dwojgi wyrażona motylka, przysty-
bywszy tamże Łaciot nie Ziemi kopai, co u rozum-
nych Ludzi z podziwieniem byto. lecz ja Padze i to
u Ludzi w większym powinno być podziwieniem kiedy
kto maiać doskonały od Boga rozum onego na
rozpuszcę fraszki Obraca, osobliwie Łacney Kondy-
cyi y w spokojego Stanu Szłowiek.

Potrzenie jest to rzecz Świętokradzka danego Sobiera
rozumu na tle używai Dwoch rasji, pierwsza że
rzeczy Duchowne y poświęcone na rozpuszcę Świato-
we rokoszy Obraca: S. Augustyn piiste w Liście do Li-
cenyusza, który będąc młodym Szłowikiem a maiać
doskonały rozum onego na niecnote, Ite używki, y
Światołwe rokoszy używał w te słowa; Si Calicem Au-
reum invenisset in terra, donares illum Ecclesia Dei, si
non donares perpetraves sacrilegium accepisti a Deo Inge-
nium

Ingenium Spiritualiter aureum & ministras in de
 libidinibus in illoq; Satane propinas te ipsum, non ré
 frarn Deij times.

Co do drugiej, racy każdy taki człowiek który rozumu
 swego na pbowienie niecnot używa, nietylko naukę
 Boga poświęcone profanuje y traci, ale żywy samego
 Boga depozuje y porównuje obraz. Rozum ten albo:
 wiem który od Boga dzieje się iest iako Kwiat Duszy
 twojej, aby go po smieciach, lubieżnościach y bzdurach
 swiach światowych rzucasz. Pisze Seneca de Beneficij.
 Libro Amo Capite 26 że dawnych czasów sędzono za
 kryminady y gardowo sprawie tego człowieka który wzięty
 sie Cesarzki Portret na niewiściewym Lawierstał mieyscu,
 y gdy pewnego czasu trafiozie że ledon Laeney Kondygie
 człowiek nazwany Paulus Prator był oskarżony za pa
 nowania Tyberjusza że idąc na niewiściewe mieysce

22
Sygnetu z Cesarzkim Posredekem niezmiot, oco krymi-
nalnie byt sadzony. A ty w rozum obrany, Bzowiesz
rozumiesz y mniemasz ze ci wolno wyobrazenie
nie iuz Zyciowego na Swiecie pibeka, lecz w Siebie Kro-
lujacego Boga na niewiesarwe mieysca toiest Swia-
towe roskoszy obracał y nosie: przymownij sobie wy-
mowke ktora Bóg czyni niewdzięczney y na tle ro-
zum obracaiacey Duszy u Czechieła Proroka w Rozdzia-

le Szesnastym, Ingrata Anima tulisti Vasa de
coris tui de Auro meo, atq; Argento meo, & fecisti tibi
Imagines masculinas & fornicat in eis & oleum
meum & Phymiama meum posuisti coram eis.

O Zaprawde niewdzięczności nieporównana wiel-
tych czasou obracai Złota y Srebra Boskiego na
formowanie Sobie niepotrzebnych Przekon, kiedy
byle doskonałych rozumou w Swiatowych Zamysłach
roskoszach

roskoszach. Wiele tego wieku Oliwy y Kadziła przed
 czartowskiemi zapalaia Otłazami, kiedy syle Taktów
 y doskonałości w proznościach doczesnych, w Świato-
 wych delicyach, w obnowach Ludzi, w wiecu Stawy,
 w zawiści, w lawdności, w nieprawości, w Subiektności,
 y niecnocie zatapiaia. Si. Apostołowie w Kanonie 70
 takich ekskomunikują Chrześcian którzy do Putnie
 Żydowskich Ocie noszą lub do kościołów Pogańskich
 tak piszą; Si episc Christianus quem tulerit ad
 Sacra Gentilium vel Synagogam Iudeorum Festis
 ipsorum diebus, aut Lucernas accenderit de Societate
 pellatur. Coi rzekniemy o takich Chrześcianach którzy
 z rozumu y rozsądku swego wiec na niecnocie, Swa-
 woli, y Światowemu Szaleństwu uczynili Affian.
 Dawni Filozofowie powiadaia iż apocz Ognia Pie-
 kielnego który pożyra Piato y Dusze potępionych,

Test drugi Ogień mądrości i Sumienia który trapi
y dręczy będzie tych osobliwie którzy mają doskonały
rozum, onego także używali. Adamowi po potro-
nym grzechu rozum y wiadomości były wielko pomoco,
nieumiejętność zaś potowo szkodliwosci. Szapraw-
de co za ciężkie tym rozumnym ludziom będą meki któ-
rzy mogą dobrze czynić, na złe się odważyli; bogu by-
wszystkie meki i tortury piekielne usłaty, oko mądrości
y poznania po niewczasie złego onych bez przestani-
ku męczyć będzie, jak Bernard S. pisze Libro 3to De Con-
sideratione nullus molestior Oculus cuiq; suo non est
aspectu: quem tenebrosa conscientia suffugere magis
videt, minus probit. Uwazcie sobie tedy Zaaney Kondyji
Ludzie jako tego lekko ważyć niepotrzeba, niezliczono
bowiem Piektwo w sobie zawiera liczbe doskonałych
rozumów, które były instrumentem niecnos, teraz sa
Passa

października, węgry, liczby nieprzyjętymy
 ale zmaiać Bogu siebie samych, starajcie się o cnotę
 rozumna na dobre używając unikajcie tego.

RACYA SIODMA

pochoząca o odwazności i dobrym sercu

Śród wszystkich wyżej allegowanych racji które po-
 winny być pobudką do czynienia do doskona-
 łości nie widzę nad odwagę i statek umysłu której
 na dwójakim Lawis fundamencie jak uważa Arysto-
 teles i Tomasz B. to jest przede wszystkim wiać i tak wielka rzecz,
 y w niej trwa i rozsądnie y cnotliwie. Śród pierwie-
 mi umysłu kwalit etarni y wszelkiemu rozsądku dobra
 mi najpienwsze, najwyspniejszemu, najczenniejsze jest
 dobro odwazności Perca, które B. Ambroży przyrównywa

do Rzeki Tygrys nazwany bystrzej nad inne strzamy,
y wszelkie przeciwnosci przetrzymujacy, tak mowiac;

nomen Fluvij Tertij Tygrys quodam cursu rapido

resistentia quoq; transverberat neque aliquibus cursus

eius **AMOR AMOR** **AMOR AMOR** **AMOR AMOR**

omnia sibi spugnantia, pericula, obstacula vincit.

Seris odważnego człowieka jest iako Orzeł najwyż-
sze Niebiosa przebywający, y z piorunami groźtwaący,

jest iako Lew najmocniejszy, przezwyciężający Bestye,

jest iako Dyament żadney niepodpadający Szkie, jest

iako Skata statecznie morskie znosząca flukby, jest

nakoniec iako kowadło wszelkie od młota znoszące rązy.

Jest to rzecz która nietylko Ziemi ale y same Niebiosa

do podziwieni pobudza, wódzic w ustomnym Ludzkim

Ciele umyśle Serce na probie, wszelkich przypadków ni-

czemusic niezdziwiasz, wszelkie przeciwności zwyciężasz

y medley

y przedzaj gotow w Piekielne wskoczy. Poranny, niezli
 jako odwadze uszywie Lekomyślności. Ta odwazności
 y dobre Serce nietylko w Wojakowymy Lotnierskich
 jest potrzebne czynach, ale też w pospolitych bardzo
 pomocne Akcyach, bo chociaż czasem Sukcesu nie
 korespondują, przednieuczuciom jednakże by najwię-
 ksi nieprzyjaciele przyznać takiemu Sercu wzrost
 odwazności y Stałości, które w przeciwnościach nieupado-
 Pissa w Historji Kalidota opiewnym Kalimachuse
 który pod czas Wojny Marackońskiej będąc będąc zna-
 leziony od Persów po śmierci okryty Strzałami sied-
 nakże na nogach Stoiący, takie przestraszyli y zadziwi-
 li odwazności tego Ptowicka sumariego, że go nie-
 smiertelnym byż Sadzili. Nigdy też pily Seneka swo-
 icy niepokazał Ologweny jako w pochwałę odwagi,
 która gdy mowi ten Ptowick nie toczył z dzikimi be

bestyami Woyny bo to rzecz jest Strzelecka, niezachodził
okropnym i ostrym Żelazem i Ogniem drogi Monstrum,
całego na ramiionach swoich niedźwigał Pwiaba, dla
tego też nie odbiera ani Herkulesowych ani też Atlasowych
pochwał, większy jednak od tych obydwoch znosił ciężar,
tak jak ludu i ten Auber. Stetit Solus Cadentemq; Pen-
publicam quantum modo Vita retrahi manu poterat
retinuit donec v abruptus v abstractus Cornubem se rui-
na die sustentare dedit. Oż naprawdę co za wspaniałość
i odwaga iż nawet sam upór który jest obmierzła Ludzian-
niecność pokryty Pretesłem odwagi, i naypnie mie-
dzy Ludzmi Walor i Staunek. I za to odwaga o której
teraz piszemy jest wierno i nierozterwana i Hachei-
twa przyciaszka: wszyscy albo wierni i szani Ludzie mają
odważniejsze niż innych Serce, co się iawnie i dawnym
pokazuje Lacedemonczyków, którzy rodzili się i żyli na
na szale

na czele Strzaty, tak też wstępując, Za ni Dważsze
 przychodzi na świat z wspaniałością i odwagą Serca,
 co im wielkim pochobem i prosto droga powinno
 być bież do heroicznych Akcji, gdy by czarst przeklefy
 nie kładł im na Dety niepotrzebnej i odwaznego Ser-
 ca zastony, obracać go na zły i lekkomyślnie sprawy.

Nie pochibny i nie odmienny wy Za ni Ludzie od-
 dacie Sprawiedliwości. P. B. Kicy rachunek ze dwóch nie-
 czy; pierwsza że odwazność Serca wprostności zaba-
 piacie, druga że Surowości napawais Serca wazci: pier-
 wsza pochodzi ze tak rzeki z dzieciństwa, druga z prze-
 klefy zawziętości; albo wiem co może być większej god-
 nieyszego hańby jako odebrawszy z Łaskawości P. B. -
 Kicy odwage Serca, one obracać na lekkomyślności -
 Swiatowe, dla zuyiężenia i wydarcia niewinno-
 ści Panieńskicy, dla Szukania Bankietów na interjme
 talcy

interpretacyo niepotrzebno Stou, dla wywiadywania
sie niepotrzebnego cudzych Interesou, dla uformowa
nia niepościawey kalumny, dla gry i przybytku in-
nych z pozwoleniem ze nieke niepościawych akcyi.

O Zaprawde rzecz wieczney godna Konfliktu Zady
wai tey odwagi ktora, Bog dat dla podpory Oryzysny
na nieenoty, na Lubsexnosu, na nienawisci, na Ob-
mowy, na uscie Stary Pdzniemu, na niestezere przy-
iazni, na falszy we swiadectwa, y inne niegodziwe
czyny, czynias wzganc darom Boskim. Pisze Vir-
giliusz Libro u Capite 20 o Jowiszu ktory opuściwszy
swoy Stoneyny powoz, bawit sie nad formowaniem Sen-
taurou y mały, tak sie y temi czasy dzieie Ze Zadni
Panowie opuściwszy swoe Obligacye y powinności, Zabo
piwszy Zapetnie umysł swoy w Lekornystnych y nie-
porządných uczynkach.

Znosnilyza

Ino niesta by i szere rzecz byt mogła zabapacie
 w proznościach Swiatowych gdy by ta obroca wsu-
 rowość prawie bestyalsko niebyła. która prawie codzien-
 nie widziemy w nieuścisłych Libalkach kłotniach, w nie-
 szczęśliwych pojedynkach, która naturę Ludzko w nie-
 ugiaskanych Tygrysów obraca wurowość. Czyż jest ymo-
 że byt potrzebna z wnętrzości ziemi nie szczęśliwe
 go dobywać Lelaza aby go w pobliżu niego zabopie y za-
 murzyć Perca, y bym sposobem wszelkim kłot-
 niom y przeciwnościom potoczy termin, y nie szedł
 wy koniec. Czesłokroć albo wiem tego Swiata Lu-
 dzie nie rozumiawszy lub źle y explikowawszy Sto-
 wo zanie życiem gotowi przy płacie czesłokroć, aby
 pokazali przy komplemētach y niepotrzebnych Amo-
 rach odwagę Perca swego, z tad sobie sadząc przy-
 kanie afektów niepotrzebnych przez pojedynki do

dokaznia brawur, pisztag nie uciec do siebie kar
ski prosztag iakoby na Prusiny kamow ktory Chrzesz mi
zwoody bez zabarney krwi bywa, uzywajac Sekun
dantow ktoryz niemaia zadney okazji zyic a zardowai
musze, sednakie bez zadnego przymusu i ak na lep
pociagnieni Laidzkim Respektem wo. Jest okroci albo
wiern wychodzaz naben nieszczestny ucty nek Sera
ustate widzaz nie bez piezenstwo kteremu podlega, ka-
lamniom sednak y obnowom terminu niektadzie.
Facy funakowie zwykli mieysc oddalonych iako szaro-
wnicy szukać wychodzaz na takie akcyje pod czas ciern
ney nocz, abg swemu nieszczestiu termin zabozyli niewie-
dzaz iz Bogg ktory przenika skrytości Sera gniewli-
wym namich poglada Okiem, rozumieia ze pedn odwagi
y wspaniala wygrali akcyje. Coz nabo niewstrzymany
rzeknie sz choleryku widzaz iz ta twoia Zalona y nie
wstrzymare

wstrzymana pąsya jest Smiercio Ciabu, z gubowie-
 cina, y nieha grodzono Duszy, przyetyno zaurietości =
 Proskicy, gniewu Monarchou, Siurunem Pray,
 przekkstwem Nieba y Ziemi. Poniewaz iednak kaz-
 dy z acnie urodzony Czlowiek jest obligowany do
 odwagi Serca y stalego umystu, wiec tedy pokaze iu
 w pojedynkach z adney bydz ni sadze odwagi, y
 wszem z niewage imienia. Proday by to chci taki Czlo-
 wiek niepodpadz zaurietosci y sprawiedliwosci Pro-
 skicy jako prawostameca mandatom Proskich y swia-
 towych iednak ze wieczney podlegal by hanbie ze sen-
 dar odwaznego Serca w swiatowych zamurza proznościach.
 Przedaz Czart przeklęty nieprzyiacielem Kiedkim
 inspiruie im iakis Punkt honoru na niostawi upendo-
 wany, ale iu jest Oycern ki Samostwa prozenbuie im
 czesto kroc za drogi diament szkto proste, za zto to mosiadz.

26

Tacy Junakowie ktorzy przy kufku y niewieśiowych
amozach swoje nad słabstym pokazują brawury
sa przyrownani do pustutki ktora nad niekiesz-
nym Wróblarni swoia wywiera równość. Prawdzi-
wey odwazne i awstwy Sadze byż Perce kiedy swa
odwage obraca na ustuge Poska, za Wiare Byczyne
Krew hojnie wylewając. Zgadzuważ sobie każdy ka-
ency Kondycyi Czowieku iż prawdziwa y doskonała od-
waga nie na pokedynkach, lecz na wojnych y w spa-
niatych Lawista czynach: będąc bowiem kto niskiej kon-
dycyi a troche wywyższony, chce sie czym wstawie Poie-
dynkow sposobu używa. Dawnym czasy suładowi Hi-
stony, ten ktory odważył sie, Pokedynkować na wiec
na hańbę Konfederacy, tudzież Smierci wbyliwo osadzo-
ny bywał; z tą sobie Sadzie wy ktorzy chcieli byż od
Pospolstwa dystyngwowany mi, w tej jedney Pokedynkow-
akcyi

akcyi, wszelkie nieruściwe na siebie zabieracie jemu.
 Może żtych fonaków kłomni zartuic, czy można
 będąc wyzwanym ani stawicie chybaby wieści-
 nej ani powetowanej podpaść konfliktu; czy nie-
 widzi sz niebaczny Płowski i sam na siebie bież
 podaje przyznając iż procynek nie jest akcyo od-
 ważności; taki nakonie powiadam, iż opuściwszy
 Kościelne rozkazy ale wotni Arystotelesa sięgi kbo-
 ry obym dozi obzeranie pisze przyznając że ten
 przekłety Punkt Honoru na niestawie Światowej
 fundowany, czestokroć takich fonaków na wieści-
 ne zaprowadza potępienie, szaprawde gdybyś stym
 wiedział, nigdybyś się tego nie wazył.

Rzecz sz głupco odważny fonaku coż mam wyżywa-
 zacemu odpowiedzie, odpowiedz co ci Sumnienie
 radzi y Doktor Panter żyty, iż chował się niemy sliż

ale jeżeli ci napastował będą gotowym do Obrony
Znająco, ktorey Obrony Prawa naturalne bronie może
Odpowiedz że ten respons dobry jest dla Doktora, ale
obmierzły Swiabu; odpowiedz że tedy jako Augustus
Cesarz Antoniuszowi wyzywającemu go na pojedyn-
nek, iż choćby obrzypał sobie życie, wspanialszy nad
pojedynek szukałby Śmierci. Rzecz jest iż ta Re-
pliką tchorzowatego był i musi Serca, i ednakże ten
Dornador najpierwsze Swiata uferndował Monar-
chia, odważnie swemu nieprzyjacielowi pierś nad-
stawiając, y tych którzy musie, pódąć niechcieli ka-
walersko przewycięzając reko, ten zaś który go na nie-
wiściwy wyzywiał pojedynek z swego odwaga na reku-
lektliwej w delicyach y rozkoszach Swiadowych, budyż
lubieżnościach y niecierności Piastogtowy z Tryumfen
zakazał życie. Rzecz jest iż wzgardziwszy pojedynkiem
wielkiego

wiecznego u Świata nie chęde wstąpić y konfuzji:
 Odpowiedzi nie piona bez nieznosney Godna Ka-
 lumnyj, pytam u cie, jakarnienaby fto wisze
 co jest Świat jeżeli nie zbior wszelkich lubieżnosu,
 nieprawosci, nie szersosa, swarów y mecnos, jeżeli
 tedy przysiągłeś onomu czyniac effiarę krwi, życia,
 nakoniec y potępienia Duszy twojej nieszczęśli-
 wym niewolnikiem nad Arabskich y Paraceńskich
 nazywaś się możesz: Dusza twoja będąc w oczesnych
 y wiecznych uwikłana kajdanach, z onych nawieki
 wybawiona nie będzie, jeżeli na pośredynkach odwa-
 rości Perca Laktadarsz y fto duiesz odpowiesz mi to
 trzeba ze Świata ustąpić, zego zupełnie roskosy
 opuścić; jeżeli widzisz iż na Świecie bez straty Duszy
 twojej żyć nie możesz, wstępuj żyżesz pokie czas
 służyć porwawszy wszelkiey nieprawosci kajdany:
 odpowiek

40
43
Odpowiedź nakoniec iż jesteś przez Lubieźność, ro-
skoszy, przyjaźielsko przyjazn, miło swobodę, affe-
kta y miłość do niego iakoby Łanucharnu przywią-
zany y przykuty: oniebaczny y nierozumny Pto-
wieku wiako że się Łanurzył przepaść, coż chęć sta-
rade żyć nie możesz na świecie, tego opuścić nie chcesz,
ostatnia tedy przed się użycowy rezolucya żyć na
Świecie posponując y depozac Ludzkie obnowy y nie-
stuszne kalumnie, nie niedbając na niepotrzebne In-
wektyw y zwady, podając Prawa Ziemskie pod wła-
dze Wszechmocnego Boga, do Jego woli we wszystkich
sprawach y intencjach stosując się, a wtedy od ważnych
y statecznym nazwany być możesz.

RACYA OSMA

o dobrym y doskonałym pożywieniu
Między nayspierwszemi dobroczynnościami których
od Boga

Od Proga zadać powinniśmy najpierwsze jest
 dobre pożywienie, które tak czyni i przy ozdabia na-
 ture, jako Ludzka reka Landzewska potrusi me-
 talle, ta albowiem czyni Ludzi Aniołami, bez nich by
 najwyższe rozumy staję bezrozumne. Pi-
 sza Historje Piemieckie o pewnym Dzieciuku który
 od trzech Lat wychowany między Wilkami, które
 go na czterech kochcie nauczyli Lapać, na potow
 z sobą wodził, słowem mówiąc że się to Dzieciwo wpra-
 wdziwego obrało Wilka, y gdy go przypob od tego od-
 zwyżać musi ano murce mocnymi kłapaw
 powrozami, i ednakże doswicy powrócić natury.
 I kad każdy poznać może jako pierwszy ma moc po-
 karmy pożywienie. Pisze drugim który będąc od Swini
 karmiony największe ukąśtowanie miał w bot-
 nistym barzał się bartogu, boi to Łazuryzay bywa kiedy

owca zeskórzony karmiona, oney dzikościy ostrości
Zatrzymiu.

Sądziemy uważcie sobie zład Załney Konducyi Lu
dzie jako byci powinniście Prowidencyi Boskiej
obligowani, a zład większy mieć do doskonałości
porab zewarn do wszelkich Szeszliwości dostatek
dodaie pożywienia: czy mabotakich liczyć na
Szwecie miedzony ktorzy mając rozum wyborny, sz-
kopusa go tak wtasnie jako Dyament w gnoiu dla
niedostatku pożywienia, ktorzy gdyby odkopać można
zapewne by was wieczney nabawił Konfuzyi. Uro-
dzisiz na przykład w prostey y ubogiej Konducyi
Dziecie uwarowane od Praga kwaliteta mistatay
Duszy, lecz iezące pod iartmem ubostwa y niewoli
ukterego Konducyi a urodzenia pogrążyła: pytan-
sie tedy co ma za sposob heroiczych czynienia
Akcyi

Akcyi, albowiem iak przeko na świat wyjdzie, widzi-
 cie byp z urodzonym w domu miseryi y ubraienia,
 widzi Oycay matke iezacych pod ciezarem mi-
 zeryi, widzi braci y Siostry dzwigaiace ciezar nie-
 zedli, wiec nie ma czasu staraniase o polityke,
 dobre obyczaiy, inne nauki tylko szczegulnie o
 pozyczenie, niemaia innych nauky uctowna
 nieurniemość y miseryo. Uważac sobie zaerę
 kondycyi Ludzie gdy bys cie sie w tak misernym
 porodzie Stanie bo cożecie tak dobrego Pragnu
 przedurodzeniem uczynili aby was zaerę
 szerni stworzył, wyższerni kwalitabami opa-
 trzył, Fortuno, Honorom, y doskatekiem pozycie-
 nia nad innych uprowidowal, ktorz wam sa
 promocyo do doskonabosci.
 Pytasz mnie sie, jakawy Cytelniku czy iata

rzetelna, rzecz Sadze przywienie bydz powo-
dem do doskonatosci lecz iabym tak rozumiat
iz niinaczey bydz powinna, chyba bys kto
sam temu opponowal.

Nieodmiana y nieodbita bydz rzecz Sadze przy-
wienie bydz powodem do doskonatosci, gdey sam
Wszehmogacy Bog chce wydoskonalic Moysze
szalacnego, Wysokiego, y Sobieukochanego Szlowieka,
ktory miał bydz Wodzem Szesciukroistotypan-
cy Woyska, y podziwieniem przez Cuda Szetoresk
czesci Swiata, nieinna mu naznacza nad Dwor
Krola Farona Szkote, aby sam nie Szebrajskich
lecz Szgyptskich nauczyt sie nauk, ktory Paro
wtedy w naywieszej bytu Swiata Repubaly,
iako pisze Protomartis Stefan S. Szetorum
Libro 7mo Capite 11 Leut Moysen eruditum
omni

omni sapientia Egiptiorum. Filon zaś
 w życiu Moyszeza powiada o jego edukacji na
 Dworze Króla Egiptjskiego iż umiał na pamięć
 Arystmetykę, Geometrię, Muzykę, Filozofia, Con-
 templatywną & practicalną, Sekreta Hieragli-
 ficzne, lecz aby pokazać Ładnejszą kondycję Ródzom
 iż niebył Leniwy ani w użyciu dobrych Obyczaj-
 ów Dworskich, ale nie mógł uniknąć: tenże Moys-
 zesz wszelkie od Doktorów Egiptjskich przyim-
 wał, młeka zaś od matki tej Pańcy Ładziwai
 niechciał, bojąc się aby w złego nie wyszedł. Powtor-
 nym to Próg pokazał przykładem iż dobry Dwor-
 skie przywienie jest wielkim pochobern do dusko-
 nalości, w Danielu Proroku y w innych trzech Snto-
 dzieńcach którzy z wyjątkiem Wiary Świętej wa-
 gniście m. piecu potoczyli wychowując się na Dwor-

Dworze Krola Nabuchodonozora hazat ich Kral-
deyskiego uctyc ięzyka Danielis Sus Pueros inopi-
bus nulla est macula de oros forma, eruditos omni
Sapientia, Caros Scientia, & dactos disciplina-
iufit comparere ante Regem Nabuchodonozor,
ut videat & admiretur illorum in Fide Parisq,
pro illa tolleratis Constantiam.

Sadzie z tad zacney Kondycyi Ludzie iz wasze polity-
wienie icst petne wspanialosci, kiedy Præg ktory
wstypst kim dysponuje rzadzi naywiekszym swoin
kochankom y Zawonytom Dwor Krolewski y onego
pozywienie La Szkote naznaczyt. Kazdy bowiem
nabo przyznac moze, ze ten nayle psze icst polity-
wienie goziesie msbrum ta wspanialych z naywial-
nów. Odpozastku albo wiem zacney Kondycyi Ludzie La-
czynnia Edukacya Dzieci swoich przez wybieranie mamch,
albowiem

albo wiem ten wybor nie maLEY jest konsekwency,
 ktorogosterejcia ubodzy ludzie przez niedostatek Fortu:
 ny miec niemoggo. Pisza Historye okrolu Nabucho:
 nodozorze iz ten zaraz po porodereniu swoinm byt wodzi:
 ke wyszucony pustynie, gdzie bedas przez Dzika Kozie
 karmiony wyjsat z onas surowosc y Lawziosc niepo:
 rownana, za te a nie inne przy czynie byt tez od Syra
 wiedluwego Boga nabestylaska, pasze osadzony.

Pisze Diocepius w Historji Tyucia Cesarza Caliguli iz ten
 Cesarz te surowosc ktora mial wrodzona y Tyrania, nie
 z Rodzicow mial ktorey najzacnieysze mni w Ktym:
 skim Cesarstwie byli Ludzmi; lecz od mamki ktora bar
 dziey mierzczyno nizli Biabog towo nazwac sie mogla,
 dla swoich Lawziosci y Akcy; Ane szczytnom przynaleza
 cych, co z niely y Caligula zbytecznie wysat.
 przeli tedy dobroc mamek y onych Potarmu pierwszym

y najzaśniejszym w edukacji Zawołanym, ktoż go przed-
dziej mieć może nad Zaśnego Stanu Ludzie, iak przeko-
bowiem przypicie Złotyliwy czas porodzenia Zaraz Przy-
jaciółki y Przyjaciele starajasi aby najlepsze za najposkonat-
szay, y najstatecznięysta nowo narodzonemu Dzieciuciu
należli mamke. Lecz od tych czasow iako Matki same prze-
staly Dzieci karmić częstokroć przez Zbytne wybióra-
nie zamiarst dobrego, niecierliwy Znajpo wybor. Zaenych
kondycyi Ludzi Dzieci od narodzenia swego we wszel-
kich optywaja, Złotyliwościach, ubogich zaś y niskiej Kon-
dycyi w nieszezęściu y ustawnym utrapieniu sa Zanu-
rzeni.

Gdy zaś w Zaśnych Domach Dzieci odeymo od Piersi, na-
stepnia nauczycielowic y nauczycielki, ubogich zaś Ludzi
bez nauk y dobrych Obyczaiów wychowane bywaja. W Za-
enych Familiach bywaja Zaśsze tacy Ludzie ktorzy pra-
mtodzych

na młodych Dzieci sercach rysują bożarń. Pożądają mi-
 łość Polizniego, y gdy Dziecie przyjdzie już do Lat roze-
 nania, wszelkich do wycwiczenia onego sztukaia y
 staraia się Sposobów; czego ubodzy dla defektu Substan-
 cyi mieć niemogą. Lacinbowi em Lwowie wszelkie
 nauki y doskonałości przez wielkość Fortuny hołdowi-
 kam sobie czynią. Jeżeli bowiem diaż potrzebują
 dostatkem onych za pieniądze znają, jeżeli dobrych
 y doskonałych nauczycielów, y nabyć zbywać przych-
 fcy eneyi niebędzie. Nieznają zesz albowiem Geografij;
 ani Chronologii; ani Filozofij y Leborijki takiej kłopoty
 by za złoto poprzydawać niemogł, jeżeli Rodzice pragnę-
 aby ich Dzieci w Wojskach byli wyowiczeni sztukach
 y tego przy dostatku dostapia; Lworem mówią że przy
 Fortunie y dobrym pożywieniu, doskonałym statwo-
 stać się może.

54
I tak tedy może każdy z naszej kondycji Polowick po
Inaczej uważać sobie iak wielko mocy wladzo ma do
bre pozywienil, ktorz wreku ich zostawa: Osadzili
każdy wysokiego stanu Polowicze, iako zelczywość
czynisz Maiestatowi Polskiemu, sobie zaś nie nar-
grodzona krzywdę, używając jego hojności w zle
bliwości na zle. I pytam ciebie który z was, wez ym
takim tego na zle używamy, odpowiadam wedwoch
Punktach pierwszy ze żadnych instrukcyi przyjmo-
wać niechciecie, drugi iż chociaż niektore przyjmiecie
to ich bez niecnoty sturnicie, bywa albo wiem czestokroć
iż Rodzice ktorz mogą bydź przyrownani do Strusia
rzucania, i za nicobywala Edukacya Dzieci swoich, nie wi-
czas ich w Przaszni Politycy i dobrych obyczajach, takich
to Rodzice w opbakuił Permissz Prorok Threnorum
Filia Populi mei crudelis quasi struthio in deserto. Lora
dnie 11

Znajdujesz się takich Rodziców którzy pozwalają
 na wszelkiej rozpusty, złych kompanij, zwązganu Wia-
 ry; oraz prawdziwie rzecz godną nie Chrześcijańskiego
 lecz Pogańskiego umysłu. Hierardus Zaemy nadwo-
 rze Krolewskim Szewcem pisze o takich Rodzicach
 którzy Dzieci swoje bez opisania Legudy na Dworsko
 pomyślają, służbę, iż lepiej by okuwszy Onych w kraj-
 dany odsłać do Szpibala Szalonych, bo tam stać się
 szalecznemi, u Dworu zaś czestokroć i Szalecznych
 Szalony miły na wszelko rozpuste rozwiastłymi.

Drugi Punkt daleko cięższy od tego kiedy przyjąwszy
 Instrukcyę od Rodziców iż sami danych pozwalają
 na złe niecnoty, Lubieżność, Lewadki, Pożedyńki, ka-
 lumniey Pwiatowe rozkoszy Zażywai, co nic podobnym
 y nieodmignym jest młodych Ludzi Zabracenion,
 naktora Liceney, Rodziców uskarżasz się Fabius

24
Quintilianus tak pisze, Ante Palatium eorum
quam os institutum in Purpura repunt, in Lecti
is Crescunt, gaudemus si quid licentius dixerint
Verba ne Alexandrinis quidem permittenda Delicij
risu excipimus & osculo. Inosmiejza iednak rzek
była Pogańskimi Dzieciom byt wychowany mi w de
licjach, ale obaczyc terni exasy Chrześciani kiel Dzieci
ktorzy widzae Rodzicow miłoscia zastępionych na wszel
koniecznosc y rozpuszne życie przeczcaia sie, przed po
chlebstwo słuzaacych sobie.

Życze wam Oycowice y matki abyście sie takich wy
strzegali ludzi ktory pod Proteatorem y kolorem, przy
strzegania, na niemożność Dzieci wasze naradzają.
Wiedźcie że Dzieci wasze iako mowi Alexandrinus
sa Fruktom Stanu małżeńskiego, ktorego pie
kność przez dbe natchnienie przeko lepsze możecie
wiedziec

wiedzie i z tego wasze Pełne Dzieciństwa i jako
 zwykła mawiać pierwsza Matka nasza Ewa Bp
 sedi Romi nem per Deum: Jezeli tedy dzieciom u
 sychaćy rosie między Serwiami nieprawości, użu
 rachunek Sprawiedliwości Prostej oddać będzie
 cie musiedi. Strzeżcie sie mowi S. Hieronim aby

TAIWADIEWIA
 Dzieci wasze mają być kochane i kochającego, bo bez

do jako Strazy zastrzeżone na tyce wasze. Erunt
 vobis quasi clavis & Sances m. Lacedaicus, Murnerum
 rum 33. 2 varto Regum 25 Lisze Listmo PBOZCiz
 Extendziesię Dwoie Dzieci zle wychowawcy ch są
 pozareci od Miedziędzy, chce pokazać Rodzicom
 kłoty mnię uży niti niti miedziędzy, kłoty
 staraj się odobrec wychowanie Dzieci swoich, y takie
 to Dzieci mowi Cypryan Si narzekal bedo u Dzieci
 Padu mowias Perdidiť nos aliena perfidia & Parentes

sensimus parricidas. Do was ferax obracamie
młodziey i Laoney kondycya ludzie abyscie dobrego
wychowania i cwieleniasie i cnotie ktorę swam
Pog dacie na zbe niuztywali. bo maezey nieprawo
sci rubosa waszey zaprowadzo Was na wiecne
potępienie.

RACYADIEWIATA

która pokazuje iż Dworska służba icst
życiem pokutujących.

Między innymi pobudkami Duchownemi ktorę nau-
czyciekowie w Zakonach nowicy uszorn do Pobozności
daia żyta nie mniejszey iest ceny że powinni sie cwi-
czyć w Cnotie, będąc w życiu pokutujących. To sa-
mo Sprawiedliwie każdy rzei moze Ludziom Dwor-
skim aby ich przez to do Cnoty i doskonałości po-
budzie, iż przyjmując Służbę Dworską wstępują
do Domu

do D s m u pokuty codziennie maiać przykroś
do znoszenia, ktorzy jeżeli cierzpliwie znoszą krobki
bez nicodbity do doskonałości tonia sobie gości
niec. Jawnie to każdy obaczyć może iż D w e r i e s t p o
k u t o P u b l i k a n a z r a c y i k t o r e d o w o d z a p i e r w s z a
i z d a w n i n a z y w a l i p o k u t e n i e n a w i s c i o i a k o m o =
w i T e r t u b i a n u s p r o v i d i a C a l u m n i a m u s h o c e s t
p e n i t e n t i a , i z i a k o b y P o d g z o s t a i e w t e k n o s i a p o
k u t u i a z m u n i e o d p u s c i a w s z y g r e s z n i k o w i , i a
k o u w a z a p e w n y I t u m a z n a t e S t o w a T e r t u b i a
n a p i s z a c I n v i d i a m f a c i t D e o , n i s i i g n o s c a t . I n v i
z a s A u t h o r o w i e r o z b i e r a i a c t e S a c r a m e n t e S t o w o
i n v i d e r e p o w i a d a i a i z t o O r i g i n a l n i e z n a e t y
n i e w i d z i e i i a k i e h r e c z y y o d P r o s t o t n e g o , y o d S m u
t n e g o O b i e k t u O c z y o d w r o c i e ; d a w n y m i c z a s y
t a k n i e l u b i l i p o k u t u i a c e g o , i z n a n i e g o z a d n o m i a r o

patrzeć niemogli. Jednakże te Stowoniemna
wisi najlepiej służyć może Dworowi, ten albo
wiem jest gniazdem nienawisci, Thronem gdzie
swoja wywiera wladze, moe, otstazem na kto
rym od swoich kotdownikow odbiera ofiary, y
gdzby z catego nienawisci wypędzono swiata, nie
gdzie indziejby szukał oney tylko między Dwor-
skiem, albo wiemich życie na dwosiakiej Lawisto
wadze, z których jedna nazywasie nienawiscia,
druga zaś niedza y mizerya: y to im wielkim jest
stopniem do doskonałości bo musza dla niena-
wisci, wszelkich wystrzegac sie exepow y niest.
Powtore dawne kanony y Koscioła Doktorowie
iako to Ambroży B. uważaia piccionaki pokuty Ro-
dzay, pierwszy nazywany Latoba, podczas ktorego
czasu ustawnie pokutuiacy iezeli y ptakali, Drugi
nazywau

nazywając się audyencyą to jest iż wolno by było opu-
 stwiać go po więzku Łarnetach na Kazanie y Du-
 chowne nauki chodzić, od którym przedtym był
 wyklęty, Trzeci upokorzenie się piety penitentowi
 wolno by było niektórych części Mszy S. Duchai, być
 przed konsekracją ustępować musiał, Szwarty
 konsystencya kiedy penitent miał pozwolenie
 Łubnej Mszy Duchai, dopiero potem następo-
 waba Komuniary Dekonetyliacya z naywyższym
 Progiem.

Stych piacię części pokuty Dworscy Ludzie nay-
 ostrożeńszym okostokroć poddaia uchiwstym y
 minowstym konsolacyą Łaskawstą Przej. Jeżeli bo-
 wiem penitent uylęwałby gdzie częstszce z nay-
 dowalnie gnożo użycia ptażę dla niedostępienia

Laska y dobrych Sukcesow, ktorzy mto Text Joba P. Ta
eno przypisai mozna Jobao gemunt Gigantes seu
Homines mandari sub aquis. Oza prawe wiele
kroć razy Dworzanie iego, Ptacza, y w Dychara, stam-
iasie doozerzne Honory, Prerogatywy, y dostatkai
Paskawe Oko Pańskie ktor Gdy z marszozone widze,
bartieysie onego nizli Bazy lizzkowego obawiaia.
Nietak im samute Fawory dzie uieobnie y Perca
kontentey, iako ieden Dzień wzgandy y utracenia
Laski, iest im powodem do desperacyi. Krol. Absalon
bedac przywrocony na Dwor Oycaswego Lez nie
ogladaiac ierzexe oblicza desperacypuniesiony, prosu
o nagto Smierc. Obsecro ut videam Faciem Regis,
quod si memor sit iniquitatis meae interficiat me. Je
Zeli pokuburacy Ludzie maia stan unida nosci pod
czar ktorego iako uważaiia Numaeze nietylko unida
lisie siedza

44

Wiedzu, bez cabemu Pospolstwu mostern stalisie;
gdziez teraz Znaydziem pokornieyszch iako przy Dworach
ktorzy dla dostapienia mizernego Honoru
wszystkim ktania iazie, y przez nie sławę, ambity,
y Chwałę kupnia sobie: co uważywszy Cypryan:
tak pisze; qui amictu puriore conspicuus fulgere sibi
videtur in Purpura quibus hoc sortibus erit ut
fulgeat, quos arrogantium fastus prius pertulit
quos superbas ferens in abudinus Salutor obsedit,
quos turmentum conburneliosa vestigia ante procep-
sit, szaprawde barzily bys onego nieszczęścia zato-
wał, nizli Fortuny Łaźdrości.

Pewny Stary Dworzanie spytany jak by sie zesta-
rzal przy Dworze odpowiedział odbieraia codziennie
niesprawiedliwosci, a szanie u nizem dziekua. Tym
sposebem Dworzanie rowni sa pokubuiacyrn iednej

podpadając karze, nierówna jednak z niemi od-
bieraia, konsolacja, penitencii bowiem po sobie wy-
trzymanych przykrościach y ostrościach, Tysiączne
Słowa Bożego odbieraia pociechy, Dworzaniin zaś
positu wyucierpianych ubrań pieniach czystokroć
Laskawego od Pana nieustypsty Słowa: penitencii
po odprawionej pokucie sa przy przestęzkach od-
wiania Offiary onym służenia, Dworzanie Lascho
ciaż Ministeria y zuzzerbkiem Rumuniaswe
go jednakże tego niedostępnia geoni tak usilnie
staraja: czyż prawde czy może być ostrzejsza poku-
ta, czy może być większa cierpliwość, która gdyby
Bożu offiarowali, wieczna by korona sobie zastę-
żyli. Hierardus który wprzedy będąc Dwortaninem
potym Mniehem w klasztorze powiada; iż Pokuta
Laskawna jest nierównie łżejsza y Słodza nad
Dworsko

Dworsko, Zakonnik bowiem cieży u siebie
 usilnie stara aby z dobrym a należytym przygo-
 towaniem opatrzoną Sakramentami Zycie
 szczerliwie zakochał, na Dworskich zaś Dwieście
 iż spado przekłstwo kairna, będą po cetyrn
 Swiecie tubaczarni. Zakonnik tylko jednego nad
 sobą maiąc Starszego onemu jest postuszny,
 Dworzarin zaś tyle ma Panów a Zaduwnad
 sobą, ile Kapry a pretensyi do dostąpienia Hono-
 rów, które swobodnie odebrawszy onu wolności, wte
 lazne niewoli okuli go kaptany. Zakonnik czy
 ni rachunek z Sumnieni a swego. Supererowi swe-
 mu, Dworzarin zaś akcyi swoich ma szooez
 nych Argusów, ile albo wem jest w Krolostwie
 Stanow, tyle dla niego niewoli Lancuchów, Inze
 ba powzada tenże Autor stuzyci w ermie Krolowij

84
pod chlebią Faworytom, skarbie sobie Saske Pod
skarbiek, kaptowai Przyjaciel, nieprzyjacielom dyfpy
mulowai, co wszystko pobudza do postuszeństwa,
też poroga do ciężkiej y nieczłownej niewoli. Jeżeli
bowiem trafisz, czasem Dworzani nowi posta-
pie sobie według woli sweicy, to uczynie czego pra-
gnie, będzie musiał Ty siacraty czynie czego by
nie rad, bo choiby naywiększym byś Pańskim Fawory-
tem, jest iednak inoych wszystkich niewolnikiem,
ktorym we wszystkim podlegać musi.

W zakonach zwykli przysięgai na ubóstwo, Dwor-
zanie zaś choicai tego Votum nieczynio, iednakie
czestokroć uboższemi nad Zakonnikowu bywai,
bo choiby naywiększe mieli Fortuny y te z czasem
wycapezuia. Zakonnik gdy przyjdzie Godzina
Obiadu z nadpzie w Refektarzu stoł nakryty y przy-
gotowany

gotowany z Prowidencyi Boshicy, Dworza
 nam zaś wprost trafia iz niemala Pleba ka-
 wotka wbożyć w gornbe, przyidzie. Gosi nie-
 masz go czym traktował, y nie tak ciężka mu
 jest mizerya kborą, Lnosi, iako to że ma Pusa-
 ka Biedyswoicy.

Tenże Gierardus pisze iż may przyney palnily
 za Dworzan sa przyety na mizeryi ci ktorzy ich
 kradno Stwazy, Dyspozytorowie kborzy ich o-
 szukwia, Damy Dworskie kbor dła piekności swojej
 na prezenta, traktameta, kolacye, Leduby, Mas-
 ki y komedye od nich Pieniadze wybudzaia, inne
 także Kobiety mniley podsiwo, za swoje podsi-
 wości y drogi klejnot pieniadze biorapielkie, y po-
 go w dobrym widzo pierzu każdy musie takko
 modnie, niechay że Wontka nie stanie az niemast

ani Przyjaciel ani pomocny: o Zaprawę gbu
pia y nie rozcznana młodzi Dworska która tak
Latwo daiesz się rozpisać, Poci Pięciogłowski
nad którą chibrey szey niemasz y rozkoszem Świa-
towym uwodzi, lecz pamiętaj nabo iż momen-
taneum quod delectat aeternum quod cruciat.
W Zakonach czynis Vota castitatis bonaia
Latwy onego Zachowania Sposob z racyi Profesji
swoicy, czystości zaś Dworska ustaunie między
Kowalskim y młodem Czartowskiem maiaś na sie-
bie zastawione Pięta, w nieustaiacey bedaga
Wojnie, rzadko iednak dla utomności zonych
tryumfuiaga, bo chociaż ma w parniei Obrazie
Boga, iednakże zaslepiony nieczysto miłosia
wbex denną nieprawości leci przepaść, wktorey
pograżony coraz większe awiększe popełnia wystę-
pki

występki. Oniewstrzymana w Lubieżnościach
 swoich, na wszelką rozpustę rozwieżła młodość
 Dworska na przykazania Bózkie nie pamię-
 tająca, nabknięcia wewnętrzne nie słucha-
 jąca, o zbawienie Duszy bynajmniej nie trwo-
 jąca, oślepiwszy Gdzieś swoje rozwieżła i na-
 wszelką rozpustę rozpasane prowadzi i wiodo-
 myśli, ale pamiętaj jeżeli nie odwróci nie propra-
 wy nie uczynisz, wieczne i niepościbne prolepie-
 nie zastąpiysz, miej tedy w świeżej pamięci i
 quod prodest Homini si Mundum universum
 Lucretur, animum vero sub detrimentum Faciat.
 W Zakonach na Szubie Bóskiej ustawne trwa-
 ją godziny, sednakże spania, sedzenia, i użycia:
 si nażna czona maia, stary, Dworzanie zaś ani
 odpoczynku ani pożywienia nażna czona niema
ia

godziny dla mizernej Pwziaba usługi, wtedy
i edzo kiedyś ich Monarchom podoba, Pen zaś tak
sako y wolności weale od nich nie dependuje. Kto-
reysie dobrowolnie wyzuli, chociaż tak drogiey re-
czy dla dostapienia mizernego Honoru. Lakon-
nik zaś ywa dobrowolney abstynencyi odbierając
Łabo nadgródę y konsolacya, Dworzanin Łabok
stokroć chęby niechciał Łnosić one musi, bez Ładney
Łastugi y pomoey. Nakoniec Lakonnik Pelicium
nosi, Dworzanin Łab Ciernie y kontempta ktorego
nigdy nieopuszczaia, Lakonnik będe Łamkniety
w kolegium niedba abysie komu podobat, Dworza-
nin Łas ktoryś sto usilnie stara aby wszystkim =
mogł sie przy podobat exstokroć nikogo nie ukonten-
tuie, i jeżeli bowiernie nie mówią natywaisz nieu-
kiem, jeżeli mówią powiadaia y importun, jeżeli
sita

siła ekspozycji sądzi być rozrządnikiem, jeżeli
 pomiarkowany mniemania być skapecem, jeżeli
 siła ma apyteney rozumienia być szalonym,
 jeżeli w domu siedzi Hipokryta Trybunia, jeżeli na
 konie sam iada mizerakiem ubogim publikum.
 Odmalowawszy doskonale tenże Ruber Gerardus
 Portret Dworskiej Konduyji se kładzie Konkluzya iż
 Dworskie życie nie jest życiem ale Publiczno pokutą, Dwor-
 sy zaś ludzie nie żyją cerni lecz żywo Zakopanemi
 nazywać się powinni, Stępnimney racy że tyle kroć
 razy umniejsza ile kroć zbysza iż onu w większych nad-
 nich dostaia Faworach. Iż adby każdy sądzi może Dwo-
 rzanin iak jest rzec potrzebna aby się umocnić w pro-
 tey odważne Serce, widząc się w ustawicznych wielkich
 Okazyach czyli grzechu, czyli mizeryi, czyli niedzy Pwia-
 towey, a przez to bardziej niżli Zakonnicy obligowani do

8
cnoty, ustawicznym, codziennym, wielkim y widocznym
podlegając przypadkom y nieszczęściom. Uważ sobie
szlachetna młodzi Dworska iak wielka Bog naja
wyższy wypisał ci Łaskę y Dobrodziejstwo dawasz
ci na morzu Pwiałatego czas do pokutowania,
y wolne pole do ewierzenia się wci orz pliwosia; uważ
sobie niedbająca by najmniey ani starać się o Zbawie
nie Duszy zaniebata y rozpasana na niecnotę młodzi
wiele byś mogła zwyczajnie odnosić palon gdy byś przyto
żyła aplikacyi umyśtu, szczerę intency, prawdziwey
ochoty do ewierzenia się w Pobożnych akcyach. Leczyć
nate by najmniey niedbacie, zaniebować stara
niami cnoty, opuszczać dobre oby czai, nie nie
trzymać rozumieć iż wszystko Dziedziczyć Ła
fundament sobie Łaboty wsty hultayskie Łyć,
Lubieżne y nieczyste miłości, niepokamowane piasoń
stwo

stwo, nieporównane kosterstwo, przeklesto nie na
wisię i zawziętość niewiśsiwa, ziqie Honoru, y wszel-
ka, inna, rozpuste, day D O Z E abyśie niebyli
podobnem Tabulona Pokoleniu, de utero nimi-
corum in undationem maris quasi Lac Rugent.

A2

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.